

Færdigheder bliver glemt

ENKELTKÆMPER: Det halter med det basale. Grundlæggende soldaterfærdigheder er røget i baggrunden, mens Hæren har haft fokus på højt tempo og standardiserede uddannelsesforløb. ■

Side 9

Øjenvidne til piratjagt

AFRIKA: Kaptajn Morten Valentin er udsendt med Flyvevåbnets Challengerfly til Operation Ocean Shield i kampen mod pirateri. Han skriver om en tur ind over den somaliske kyst. ■

Side 13

Sociale medier som våben

BOG: Hvis du ikke er vant til hashtags og sammenskrivninger i sætninger, som handler om global politik og konflikter, så er der noget at lære i en ny bog om brugen af sociale medier i krigsførelse. ■

Side 15

Officeren fik sin regnskov

DIREKTØR: En officersuddannelse var, hvad Henrik Herold havde i rygsækken, da han forlod Forsvaret for at realisere sin livsdrøm – at bygge en regnskov i Randers. ■

Side 30-31

FORSVARSAVISEN 04

ÅRGANG 4 · MAJ · 2015

HANS OG VETERANERNE

Hans Kirk Sørensen er for veteranerne, hvad Forsvarets medaljer for faldne og sårede er for soldaterne. Den sidste, veteranerne har lyst til at møde. For når veteranen møder Hans, er veteranen i et dybt fald mod bunden.

Læs temaet på side 4-7.

KORT NYT OM FORSVARET

HR-måling til juni

ARBEJDSMILJØ: I starten af juni modtager alle fastansatte en mail med link til et spørgeskema om tilfredshed og motivation. Resultaterne bruges til at følge med i og reagere på, hvad der er vigtigst for medarbejdernes arbejdsglæde. Derfor er det meget vigtigt, at flest muligt deltager. Spørgsmålene besvares på internettet, og du kan også bruge smartphone eller 1-NET på survey.epinion.dk/hr. Her logger du ind med dit MA-nummer. Din besvarelse går til Epinion, som garanterer din anonymitet.

IDENTITY CARD **EXP JAN 20**
DANISH DEFENCE, DENMARK
CIVILIAN

SURNAME: XXXXXX
FIRSTNAME: XXXXXX
DATE OF BIRTH: XXXXXX
RANK: XXXXXX
SERVICE NUMBER: XXXXXX

Nyt militært id-kort

IDENTITET: Forsvarsministeriets Personalestyrelse vil nu begynde udskiftning af militært id-kort for medarbejdere i Forsvarsministeriets concern undtaget Beredskabsstyrelsen. Fastansatte i stab og enheder under Værnsfælles Forsvarskommando vil som de første modtage det nye kort, der er i kreditkortstørrelse. Det id-kort, som vi kender i dag, vil være gyldigt i hele udskiftningsperioden. I løbet af sommeren vil du kunne læse mere om udskiftning af militært id-kort i Forsvarsavisen og på HR-portalen.

LÆS FLERE NYHEDER, GÅ I DYBDEN MED FOKUSOMRÅDER ELLER SE VIDEOER PÅ FORSVARET.DK

De vigtigste opgaver for staben her og nu er at gøre klar til at overtage Frømandskorpset og Jægerkorpset.

Michael Hyldgaard
oberst
specialoperationskommando

Læs mere side 29

INDHOLD

Kort nyt

SIDE 2-3

Tema: Veteraner

SIDE 4-7

Indland

SIDE 8-11

Udland

SIDE 12-13

Forskning og analyse

SIDE 14-15

Materiel

SIDE 16-17

Arbejdspladsen

SIDE 18-21

Udannelse og karriere

SIDE 22-23

Sport og sundhed

SIDE 24-25

Kultur og identitet

SIDE 26-27

Navne

SIDE 28-29

Set udefra

SIDE 30-31

Bagsiden

SIDE 32

NYHEDER FRA IND- OG UDLAND

Hæder til civile

MEDALJER: Kaptajnen på DFDS-skibet Ark Futura, Niels Thomsen, modtog den 12. maj medaljer på vegne af 36 besætningsmedlemmer. Besætningerne modtog medaljerne som anerkendelse for deres bidrag til Operation RECSYR. Det var den maritime operation, der fra december 2013 til juni 2014 fjernede kemiske stoffer fra Syrien. Ark Futura sejlede sammen med et norsk transportskib de kemiske stoffer til destruktion. Medaljerne blev overrakt af chefen for Marinestaben, kontreadmiral Frank Trojahn. ■

Søkvæsthuset til salg

UDBUD: Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse udbyder nu endnu en af Forsvarets unikke ejendomme til salg. Det handler om Søkvæsthuset på Christianshavn. Søetaten overtog bygningerne i 1776, og de har været på Forsvarets hænder siden. Oprindeligt blev bygningerne anvendt som sygehus for flådens folk. Deraf navnet "Søkvæsthuset". Der er tale om en attraktiv ejendom, der kan anvendes som virksomhedsdomicil eller projektejendom, da der kan udstykkes til ejerlejligheder. Der er tilbudsfrist den 11. august 2015. ■

Ny strategi for arbejdsmiljøet

HR: Arbejdsmiljøet hos Forsvarsministeriets myndigheder skal forbedres. Der er derfor lavet en strategi, hvor ambitionen er en reduktion i antallet af arbejdsulykker på 25%. Strategien gælder til år 2020, og indsatsen vil løbende blive evalueret og om nødvendigt justeret. Indsatsen vil primært ske hos myndighederne, og Forsvarsministeriets Personalestyrelse støtter dette arbejde ved blandt andet at udarbejde en række redskaber. Arbejdsmiljøet vurderes at være skyld i hele 20% af koncernens sygefravær. Læs mere på Forsvarsministeriets arbejdsmiljøportal: www.kortlink.dk/gnw3. ■

FOTO: CASPER THYGESEN, VFK

Skoleelever på Flyvestation Karup

Til Forskningens Døgn havde Flyvestation Karup besøg af seks glade skoleklasser. Hos Helikopter Wing var det i den grad fysikken, der var lagt vægt på. Her blev der blandt andet lavet forsøg med en varmeblæser. Den blev sat i en 45graders vinkel og blæste på en kugle, og til elevernes store overraskelse fulgte kuglen blot med i vindretningen, uden at falde ned. ■

Gigantisk lysfest 4. maj

På 70-året for befrielsen var der kastet ekstra vitaminer i Haderslev lysfest, som i år sprængte alle rammer i forhold til omfang, publikumsinteresse og spektakulære lysarrangementer. Se flere billeder og læs om dagen på forsvaret.dk. Foto: Morten Fredslund

Vestey Foods

NYE RETTER I FELTRATIONERNE

Eksempel på de såkaldte "Wet Pouch"-måltider fra den britiske leverandør Vestey Foods. Foto: Vestey Foods

To leverandører har vundet opgaven med at levere mad til de danske feltrationer.

AF RUNE DYRHOLM / VFK

MAD

Indholdet til de danske feltrationer har netop været i udbud, og opgaven med at levere mad til danske soldater er nu delt mellem to leverandører mod tidligere 13. Det drejer sig om britiske Vestey Foods, der skal levere Wet Pouch-måltider, hvilket vil sige hovedmåltider, der er klar til at spise ud af posen, og danske Orifo, der skal levere frysetørrede morgen- og hovedmåltider, hvor der skal tilsættes enten koldt eller varmt vand. Det danske firma skal også levere alt det resterende til rationerne, hvilket f.eks. vil sige grød, brød, pålæg, nødder og energibarer. Grundlæggende vil elementerne i en feltration være de samme som hidtil, men de kommer blot fra andre firmaer.

- Vi har valgt både at have frysetørrede og Wet Pouch-måltider, da de har hver sin styrke. De frysetørrede måltider er meget lette at bære rundt med og velegnede til kolde områder, fordi de ikke indeholder vand og derfor ikke fryser til is. Wet Pouch derimod kan i princippet spises direkte ud af posen uden opvarmning, og så bevarer de smagsoplevelsen bedre end det frysetørrede. Det forklarer Stefan Hoffmann, der er sagsbehandler ved FMI, og som har stået for at gennemføre udbuddet.

Udvalget af retter i de nye feltrationer er valgt i samarbejde med et panel af soldater fra Trænregimentet, der har smagt på både hovedretter, prote-

inbarer samt brød og pålæg.

Men selvom det nye udvalg af retter allerede er testet af slutbrugerne, så vil udbuddet stadig blive evalueret og justeret løbende, ligesom der vil blive tilføjet nye retter hen ad vejen.

De nye retter vil være at finde i feltrationerne fra sidst på sommeren 2015. ■

Frysetørrede hovedretter

Kylling med ris.
Oksekød med kartoffelmos.
Pasta bolognese.
Kylling i karry med ris.
Cheese topped potatoes (vegetar).
Oksekød med pasta og grønsager.
Kylling, spicy med pasta.
pasta carbonara.

Præfabrikerede hovedretter(Wet Pouch)

Chili con carne.
Kylling med champignon og pasta
Kylling sur/sød med ris.
Meatsticks(svinekød) med ris
Kylling Biryani med grøntsager.
Kikærter med karry, løg og kartofler (vegetar)
Kødboller med spaghetti.
Pasta bolognese.

Læs tema om veteraner på side 4-7

VÆRNSSTABE FLYTTET SAMMEN

En parade den 22. april markerede, at de nye værnstabe officielt er samlet i Karup.

TEKST OG FOTO: NANNA HØYBERG PEDERSEN / VFK

FORLIG

De tre værnstabe, Hærstaben, Marinestaben og Flyverstaben, blev til efter nedlæggelsen af de operative kommandoer.

Nu er de officielt samlet i Karup, og det blev markeret ved en parade den 22. april. Stabene stod samlet ude foran det nye fælles domicil, og alle tre stabschefer

var med til paraden.

- Nu ser vi fremad. Der mangler fortsat lidt praktisk hist og her, men det skal nok komme. Vi er nu samlet i Karup og vil fremover nyde godt af den synergi, der naturligt opstår, når mennesker, der skal lave gode og koordinerede løsninger, er samlet så tæt. Samarbejdet vil føre til erfaringsudveksling på tværs af vore tre værn og i sidste ende føre

til en bedre løsning af vores individuelle og fælles opgaver, sagde kontreadmiral Frank Trojahn, der er chef for marinestaben og talte på vegne af de tre stabschefer til paraden.

Han benyttede samtidig lejligheden til at takke de to andre værnstabe og stabsstøtteelementet for den fine modtagelse af marinestaben, som flyttede til Karup først i marts. ■

KOMMENTAR

Nyt uddannelses-system er kommet for at blive

Ansøgningsfristen til de nye officersuddannelser er nu overskredet og afprøvning af de eksterne ansøgere er i fuld gang. Antallet af ansøgere kan vi på Forsvarsakademiet kun glæde os over, da det er langt mere positivt, end vi havde turdet håbe på med den relativt korte tid, der har været til at skabe interesse for de nye uddannelser.

Det er vigtigt, at vi tager en løbende debat om de nye uddannelser, men det er også vigtigt at denne debat tager udgangspunkt i de rigtige præmisser, og den skal føre os fremad. Ikke tilbage.

For vi kan ikke gå tilbage. Med afskaffelsen af tjenestemandsovergangen og med fjernelse af muligheden for at fortsætte de gamle officersuddannelser med løn fjernede man også en væsentlig del af grundlaget for hele P-83 ordningen. Derfor skulle der tænkes nyt. Og hvis man ikke længere kan ansætte sine officerer for livet, så må man som minimum give dem nogle uddannelser, som er niveaumæssigt genkendelige, hvis de på et tidspunkt ønsker at forlade Forsvaret. Det er årsagen til, at vi er gået målrettet efter at få akkrediteret både de tre officersuddannelser (diplomniveau) og videreuddannelsen (master niveau).

Med valget af diplomniveauet frem for erhvervsbachelorniveauet har vi flyttet Forsvarets officersuddannelser fra det danske ungdomsuddannelsessystem, hvor man gennemfører uddannelserne på SU, til voksenuddannelsessystemet, hvor man kan få løn fra sin arbejdsgiver, mens man uddanner sig. Dermed kunne vi fastholde et væsentligt konkurrenceparameter i forhold til den eksterne rekruttering og den helt afgørende forudsætning for, at vi også kan rekruttere til officersuddannelsen blandt vores stampersonel.

Lad os diskutere både uddannelsesindhold og uddannelsesvilkår, men lad os gøre det inden for rammen af den politiske aftale og de strategiske valg, der allerede er besluttet.

Læs mere om de nye uddannelser på side 22 og læs Nils Wangs replik i Officeren nr. 3.

Nils Wang
kontreadmiral
chef for Forsvarsakademiet

KOLOFON FORSVARSAVISEN

UDGIVES AF
Værnsfælles Forsvarskommando / VFK

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR
generalløjtnant Per Ludvigsen
viceforsvarschef

REDAKTØR
Vickie Lind - vickie@mil.dk

KOMMUNIKATIONSSEKTIONEN
Værnsfælles Forsvarskommando
Danneskiold-Samsøes Allé 1
1434 København K
Telefon +45 4567 3444
www.forsvaret.dk

TRYKKERI: Rosendahls - Schultz
TRYK ISSN 2245-957X
ONLINE ISSN 2245-9588

FOTO: Kim Jakobsen
redaktion afsluttet 12. maj 2015
Copyright Forsvaret 2015

Kilder i Forsvarsavisen kan optræde med fuldt navn eller anonymiseres ved at bruge enten for- eller efternavn. Dette er afledt af anbefalinger fra FE om en mulig sikkerhedsrisiko for nogle personelgrupper, hvis de står frem på en måde, så de let kan identificeres.

OPLAG: 28.000

Når kampen ikke slutter med krigen

For nogle af de soldater, der har været udsendt mange gange, er det blot et job, de udfører. For andre betyder udsendelsen, at de vender stærkere og mere modne hjem. Og så er der dem, der kommer hjem psykisk skadede. Dette tema handler om de mennesker, der hjælper veteraner med at få styr på sindet. Og hvordan deres erfaringer viser, hvor hjælpen skal sættes ind.

Hjernen er uforudsigelig

SIDE 4

Mindfulness hjælper Krigsveteraner

SIDE 5

Forsvarets sidste fejblad

SIDE 6-7

Vidste du:

Cirka 900 veteraner og pårørende henvender sig hvert år til Veterancentret for at tale med en psykolog.

FORSVARETS UDSENDTE:

Nogle medarbejdere har været udsendt til den samme mission mere end én gang. Derfor er oversigten opgjort i hhv. antal unikke udsendelser - dvs. antal personer, der har været udsendt - og udsendelser ialt.

MISSIONER	Unikke udsendte			Udsendelser
	MÆND	KVINDER	IALT	IALT
Afghanistan (bl.a. ISAF)	9408	715	10123	18283
Kosovo (KFOR)	8778	552	9330	13110
Balkan	12810	492	13302	20254
Irak	5399	230	5629	7818
Libyen	320	18	338	475
Adenbugten (bl.a. Ocean Shield)	1205	108	1313	2890
Syrien (OPCW)	452	32	484	738
Mali	149	9	158	174
IALT FRA 1991 - 31. DECEMBER 2014				63742

HJERNEN ER UFORUDSIGELIG

Nogle veteraner bliver psykisk sårede efter én udsendelse. Andre klarer en hel del udsendelser, før det går galt, og de fleste får aldrig psykiske skader. Hvorfor det er sådan, er der ikke et entydigt svar på.

AF KAREN DAHLIN / VETERANCENTRET

PSYKOLOGI

Militærpsykolog Ulrik Thomsen arbejder dagligt med veteraner, der oplever psykiske problemer. Men stillet overfor spørgsmålet om, hvorfor nogle soldater bliver psykisk ramt under den første udsendelse, mens andre igen først efter mange missioner får det psykisk dårligt, tøver han.

- Vores viden om hjernen og psyken er stadig sporadisk. Men én ting ved jeg om psykisk skadede veteraner: Det har først og fremmest at gøre med, hvad soldaten har oplevet af voldsomme hændelser. Der er nogle, der ifølge alle statistikker skulle have de helt rigtige forudsætninger for at komme godt igennem en udsendelse, men efter grusomme oplevelser allerede ved første mission har det, vi psykologer kalder for påtrængende minder længe efter, siger Ulrik Thomsen.

Psykologen ved, at der er nogle bestemte faktorer, der beskytter soldaten – og alle os andre – mod følger af traumatiske hændelser. Det er forhold som intelligens, skønhed, stabilitet i opvæksten og tidligere traumatiske oplevelser. Forskere taler også om genetiske årsager, hvor nogle har et højere alarmberedskab. Noget, der en gang var biologisk smart, men som nu kan være en ulempe.

- Uanset hvad er det vigtigt at understrege, at det stereotype billede af, at enten er veteranen en stærk soldat, eller også knækker han, ikke er dækkende. Der er masser af mine klienter, der passer et arbejde og er i gode parforhold, men som alligevel oplever nedsat livskvalitet.

Fleksibel tænkning

Særligt de unge veteraner er gennem Forsvaret blevet opdraget til at bruge den hjælp, de kan få hos militærpsykologerne. Ifølge Ulrik Thomsen er de generelt også bedre til ikke at opfatte verden sort/hvidt, og de kan kombinere tanker om at være en stærk kriger med at være kedede af det i bestemte situationer.

- Vi plejer at sige, at de er gode til psykologisk fleksibilitet. De kan forene det at være en hård kriger med også at være blid elsker. Det kan nogle af de ældre veteraner have sværere ved, fordi den militære kultur var hårdere, da de begyndte i Forsvaret, siger Ulrik Thomsen.

For nogle veteraner bliver Forsvaret mere familie, end den de har derhjemme. De har svært ved at forene den militære verden med den civile.

- De har følt sig beskyttet i den militære verden, og når de så kommer hjem, bliver de overvældede af rudekuverter og

af forvirrende krav fra pårørende. Så kan de få det dårligt, fordi de begynder at tvivle på deres evner til at kunne leve i den civile verden.

Familie og netværk beskytter

Ulrik Thomsen understreger, at der også er ydre forhold, der kan gøre, at veteranen ikke bliver psykisk skadet.

- Vi ved, at træning og uddannelse af soldaterne før udsendelse ruste dem til bedre at kunne klare voldsomme oplevelser. Modsat voldtægtssofret, der uventet bliver seksuelt krænket, ved soldaterne, at de formodentlig vil blive udsat for voldsomme oplevelser.

En tryk base i form af en støttende familie og et godt netværk betyder også, at veteranen bedre kan klare de utrygge forhold i krigen.

- Jeg havde en klient, som under udsendelsen fik nys om, at hans kone var ham utro og ville skilles. Han fik akut stress

Ulrik Thomsen er psykolog og har siden 2009 arbejdet med soldater før, under og efter udsendelse.

Han har været udsendt flere gange til Helmand i forbindelse med særlige hændelser og kontaktbesøg i missionsområderne.

FOTO: PRIVAT

over, at hans ellers så trygge base ramlede. Det gjorde ham ukampdygtig. For hjemvendte veteraner, hvis trygge base er ved at bryde sammen, kan det betyde, at krigsoplevelserne dukker op igen. Hele verden bliver igen truende, siger Ulrik Thomsen.

En anden vigtig beskyttelse er soldatens gruppe. Den giver tryghed og opbakning og er et sted, hvor soldaterne dagligt vender problemerne sammen. Samtidig betyder arbejdsforhold og ledelse også meget.

- Hvis der mangler opbakning her, kan det aktivere tanker, som "jeg er helt alene, hvor jeg havde troet, at jeg var beskyttet". På den måde kan veteranen få tanker om, at han ikke dur til noget, siger Ulrik Thomsen.

Opbakning, støtte og anerkendelse er ifølge Ulrik Thomsen også nogle af de vigtigste elementer i at beskytte mod psykiske skader eller hjælpe veteranen med psykiske skader. ■

Psykolog Tua Preuss var også involveret i pilotprojektet. Her guider hun krigsveteran Thomas Biehl igennem en meditationsøvelse, som var en del af krigsveteranernes forløb med Mindfulness-Baseret Stress Reduktion. Foto: Tonny Foghmar.

Overlæge og psykiater Lone Fjorback har arbejdet med mindfulness i ti år. Hun stod i spidsen for veteranprojektet. Foto: Privat

MINDFULNESS HJÆLPER VETERANER

Begrebet mindfulness frembringer måske et lille ekko af rundkreds-pædagogik og Fjällräven-rygsæk hos nogen. Men et pilotprojekt har vist, at mindfulness med yoga og afstresning gavner psykisk belastede veteraner.

AF THORBJØRN FORSBERG / VFK

MINDFULNESS - Man kan ikke være både bange og stresset, og så samtidig udvise empati og tænke klart. Hvis der står en løve foran dig og er klar til at angribe, har du heller ikke overskud til at tænke på ret meget andet end lige dét. Det samme gælder, hvis kroppen er stresset efter en udsendelse. Så bliver svært at mønstre overskud i hverdagen og til blandt andet at begå sig socialt med familie og venner. Det kan nemt blive et problem.

Sådan siger Lone Fjorback, psykiater og overlæge på Forskningsklinikken for Funktionelle Lidelser ved Aarhus Universitetshospital. Hun har arbejdet med yoga og meditation siden 1989 og med mindfulness i ti år.

Lone Fjorback peger på, at evnen til at udvise såvel opmærksomhed som empati falder, når man er stresset. Faktisk viser undersøgelser fra det amerikanske militær, at dette allerede gør sig gældende for soldater fra det øjeblik, de ved, at de skal udsendes.

I løbet af foråret og sommeren 2014 stod hun så selv i spidsen for et pilotprojekt for 12 psykisk belastede veteraner fra Forsvaret, hvor Mindfulness-Baseret Stress-Reduktion (MBSR) blev afprøvet som et muligt behandlingsværktøj. Det er første gang, man bruger det til veteraner i Danmark.

- MBSR er et program, hvor man lærer at være i sin egen krop og i sit eget sind. Det foregår i en gruppe, men man behøver ikke udlevere private oplysninger til de andre eller fortælle sin sygdomshistorie igen og igen; det drejer sig mest af alt om at være til stede i nuet, forklarer Lone Fjorback. Hun påpeger, at selvom det kan lyde enormt simpelt, kan det være uhyre vanskeligt "bare" at mærke efter.

Fokus på meditation

Det var Soldaterlegatet, der i 2013 rettede henvendelse til Lone Fjorback. Hos fonden havde man konstateret, at mange veteraner med psykiske mén samtidig har kropslige lidelser, som lægerne har svært ved at diagnosticere. Det blev startskuddet til projektet.

Ud over målinger af puls, koncentrationsevne og hjerneaktivitet hos de fleste af deltagerne før og efter projektet, foregik projektet konkret ved, at gruppen på de tolv veteraner mødtes i alt ni gange á cirka tre timer. Til møderne blev tiden brugt på øvelser af forskellig karakter - for eksempel øvede deltagerne sig i at være til stede i nuet ved at beskrive en rosins karakteristika i detaljer. Og ved at smage grundigt på den. Men især yoga og meditation fyldte meget.

- Mange har brug for at lære at være til stede i deres krop på en sund måde. Ofte vil man ikke erkende problemerne, og man giver alt muligt andet skylden for rastløshed, ubehag og stress. Men med MBSR kan man få en indsigt i

egen krop og sind ved at lære sig selv at være i ro og mærke efter, hvordan man har det lige nu og her, fortæller Lone Fjorback. Hun tilføjer:

- Gør man det rigtigt, og engagerer man sig, er der en god chance for, at man her får et redskab til i højere grad at styre kroppens stress. På den måde frigiver man energi og overskud, som man så i stedet kan bruge på noget positivt.

Nemmere at håndtere stress

Michael Nyrop Thornqvist var en af de veteraner, der gik ind i projektet med liv og sjæl. Han har haft stor glæde af forløbet med MBSR.

- Jeg forstår bedre mine symptomer og kan nemmere håndtere dem. Jeg er blevet klar over, at de opstår af stress, som jeg nemmere kan håndtere i dag, fortæller han.

Den rapport, der blev udarbejdet efter projektet, peger da også på, at mindfulness kan være et gavnligt redskab til at få det bedre og højne livskvaliteten som psykisk belastet veteran.

- Jeg vil sige, at det er yderst velegnet til danske veteraner. Soldater har i forvejen en høj grad af disciplin, og det kræver det også, hvis man skal have det optimale ud af det. Det er krævende at træne sindet, siger psykiater og overlæge Lone Fjorback.

- Det er klart, at det ikke er for alle. Det er kognitiv terapi og medicin heller ikke. Men det har en gavnlig effekt for omkring 70 % af deltagerne, og det understøtter de fysiske målinger af puls og koncentrationsevne også, tilføjer Lone Fjorback.

Kan også bruges forebyggende

I rapporten om projektet står der blandt andet, at de positive resultater tyder på, at MBSR kan anvendes i både forebyggelse, behandling og rehabilitering af danske soldater.

- Ved at have træning inden udsendelse, kan folk lære at styre stress og vrede bedre under udsendelse. Men det er vigtigt, at mindfulnessprogrammerne følger visse standarder. Der er mange tilbud på markedet, som ikke har samme struktur eller bygger på videnskabelig evidens som MBSR gør. Og det er samtidig vigtigt, at underviseren er veluddannet, fastslår Lone Fjorback. Med det in mente håber hun, at Forsvaret vil inddrage MBSR i uddannelse og behandling.

- Forsvarsministeren var på besøg for at høre mere om projektet, og han sagde, at han ville gå videre med det. Vi er bestemt interesserede i at samarbejde i fremtiden til gavn for de danske soldater, siger Lone Fjorback. ■

LÆS MERE

Læs rapporten med resultater og konklusioner fra projektet på Soldaterlegatets hjemmeside: www.kortlink.dk/gpb8

10% FÅR SKADET PSYKEN

Mens godt 80 procent af danske veteraner ifølge Veterancentret ikke har nævneværdige reaktioner på deres udsendelse, er der stadig en del, der har. I en omfattende undersøgelse af danske soldater i forbindelse med Den Danske Kampgruppe Hold 7's udsendelse til Helmand, Afghanistan i 2009, blev soldaterne bedt om at udfylde spørgeskemaer både før, under og efter. Konklusionen var, at 10 procent af de udsendte havde symptomer på svær depression eller PTSD (post-traumatisk stress disorder) 2,5 år efter hjemkomsten.

FORSVARETS SIDSTE FEJEBLAD

Hjemløse veteraner opsøger generelt ikke de tilbud, der er til hjemløse. De identificerer sig ikke med det gængse hjemløsemiljø men føler sig som soldater eller som en del af et veteranfælleskab. Foto: Kim Jakobsen

Krigen er ikke kun printet ind i sjælen hos de hjemløse veteraner, men ofte også på deres krop. Foto: Kim Jakobsen

Hans er for veteranerne, hvad Forsvarets medaljer for faldne og sårede er for soldaterne. Den sidste veteranerne har lyst til at møde. For når veteranen møder Hans, er han i et dybt fald ned mod bunden.

AF KAREN DAHLIN / VETERANCENTRET

HJEMLØSHED 08.45 Veteranhjem København

Kaffeautomaten spytter den ene kop kaffe efter den anden ud – igen er den på overarbejde. Hans Kirk Sørensen, der er Veterancentrets opsøgende medarbejder, trækker dagens første kop kaffe på Veteranhjemmet tæt på zoologisk have. "I har ellers oppet jer dernede på Veterancentret" lyder indgangsreplikken til Hans fra en af veteranerne, der bestemt ikke lyder til at have det helt store til overs for Forsvarets indsats overfor veteranerne.

Hans hjælper de veteraner, der er hårdest ramt. De er svære at komme i kontakt med, og ofte er de hjemløse, uden job, og konen er for længst væk. I dag skal Hans møde Michael, der i en periode har været hjemløs. I 2001 opdagede han, at han havde det svært med sønnen efter syv udsendelser til Balkan. I 2003 var han på sin sidste mission, og så kunne han ikke mere. Nu har han fået sin egen lejlighed efter 14 måneder på Veteranhjemmet og seks måneder på et herberg, som Hans fik ham ind på.

- Uha herberg – det var en skræktanke. Selv om jeg heldigvis fik eneværelse, var det sur røv. Der er nu ikke den store forskel på at bo der eller crashe sofaer rundt omkring hos vennerne. Jeg har aldrig tænkt på mig selv som hjemløs. Jeg synes ikke, at jeg er standard målgruppe for hjemløse, siger Michael.

- Ja, da jeg sagde herberg, sagde du ikke hurra. Det er en kunst at få overtalt veteranerne til at tage på herberg, for de føler sig ikke som andre hjemløse. Man kan heller ikke nødvendigvis se på en veteran, at han er hjemløs. I modsætning til mange an-

dre hjemløse har de haft en arbejdsliv bag sig og kan passe på sig selv. Men for mig var der ikke tvivl om, at Michael var hjemløs, siger Hans.

Det tager lang tid

En flok veteraner slår sig ned i lædersofaerne. Tre hunde trisser rundt og tigger kæl og klap fra mændene. Den lave forårs-sol vælter i rå mængder ind ad vinduerne ude fra kirkegården, som hjemmet ligger klos op ad. "Så har vi da rolige naboer", som en af veteranerne bemærker. Hans trækker endnu en kop kaffe. Selv om Michael har fået sin egen bolig, mødes de stadig jævnligt for at sikre, at Michael fortsætter sit positive forløb.

- Jeg synes ikke, at hjemløshed er noget at skamme sig over. Jeg forstår dem, og jeg ved, hvor svært det er for eksempel at gå på jobcentret, når man ikke ved, hvor man skal sove i nat, siger Hans. Hans største frygt er, at den veteran, der rækker ud efter hjælp, bliver tabt på gulvet og lider endnu et nederlag. Og han ved, at der skal drikkes masser af kaffe og tales meget for at nå ind til veteranen.

- Hele mit arbejde bygger på, at det ikke må blive en dårlig oplevelse. Det må ikke glippe, for så bliver det rigtigt svært at komme op på hesten igen. Heldigvis er mit arbejde dejligt konkret. Jeg skal hjælpe veteranen med at få et sted at bo, men det kan sagtens tage lang tid.

10.15 Soldaterhjemmet i Høvelte

Hans parkerer Forsvarets blå Peugeot i gruset foran KFUM's soldaterhjem. Det er her Vorherre, og pølsemix indgår i en hø-

Hans Kirk Sørensen mener, at nøglen til de hjemløse veteraner er deres militære identitet.
Foto: Hans Kirk Sørensen

Mange hjemløse veteraner er såkaldte sofasurfere. De sover sjældent på gaden, men låner en sofa eller madras hos venner og bekendte. Foto: Christopher Rudolph

jere enhed for de soldater, der trænger til et velfortjent hvil, og hvor ramte veteraner kan få hjælp og støtte. Bagved ligger ni værelser til veteraner, der har brug for et midlertidigt sted at bo. Her bor Claus.

- Hjemløshed er en bivirkning til PTSD. De mister job, kone og bolig, siger Hans.

Claus kender kun alt for godt turen. Først forlod han Søværnet, så røg boligen i Nyboder og til sidst lejligheden i Slagelse. Det var i slutningen af 2009, at han opdagede, at han ikke havde det godt, men han var rasende på Forsvaret.

- Der gik lang tid før, jeg kontaktede Veterancentret. Forsvaret skulle i hvert fald ikke ind i mit liv igen. Men Hans fik jaget mig ud af hulen, siger Claus.

Sammen har de været til Flagdag. Noget, der kræver mod, når angsten synger solo i hver eneste celle i kroppen.

- Der er sjældent en dagsorden, når jeg mødes med Claus, men jeg fik dog overtalt ham til at mødes med en psykolog. Det krævede et par liter kaffe. Det handler om at genvinde kontrol over sit eget liv, siger Hans.

Ingen har lyst til at få en støttepædagog

Hans har arbejdet med udsatte mennesker i 28 år og har en baggrund som socialpædagog. Det er dog ikke noget, han råber højt om.

- Der er ikke nogen, der har lyst til at få en støttepædagog, og det er heller ikke det, jeg er. Mit samarbejde med veteranerne bygger på tillid. Alting foregår i mødet, og jeg kan ikke gøre tingene alene, siger Hans.

Den første termokande med kaffe er tømt, så Claus henter mere. - Min måde at arbejde på kan virke amatøragtig. Men det er den uformelle snak, der driver arbejdet frem. Jeg skal ikke pådutte veteranerne noget. De skal gøre det meste selv, siger Hans.

12.15 Tagensvej og Rigshospitalet

Dagens sidste besøg er hos Thorsten, der byder på kaffe. Efter længere tids hjemløshed har han endelig fået en lejlighed. Det er endnu lidt småt med møbler, og flyttekasserne er ikke helt pakket ud endnu. Måske er proptrækkeren i en af kasserne, for korkproppen ligger på bunden af den tomme hvidvinsflaske på køkkenbordet.

Thorsten er stakåndet; han fik i sidste øjeblik afværget, at der blev slukket for strømmen med en løbetur ned til hæveautomaten.

- Du er slet ikke slået ud af situationen. For ikke så lang tid siden ville du have været flere dage om at komme dig over sådan en oplevelse, siger Hans.

- Ja, den nye medicin virker, men jeg sover meget. Det var kun fordi, jeg skulle vække min kæreste klokken 8, at jeg kom op. Ellers ville jeg have sovet til klokken 11, siger Thorsten. De kører til militærpsykiateren på Rigshospitalet. En mand i begyndelsen af 30'erne iført en armygrøn warmpeace overlader rummet til Thorsten. Det tog 11 år før PTSD'en for alvor ramte den tidligere spejder.

- Jeg troede, at jeg kunne arbejde den væk, siger Thorsten. Det kunne han – ligesom Michael og Claus – ikke. Og det er her Hans kommer ind i billedet: Som Forsvarets Sidste Fejlsblad. ■

HJEMLØSE VETERANER

• Veterancentret har to opsøgende medarbejdere, der beskæftiger sig med hjemløse og/eller svært kontaktbare veteraner.

• Projektet er en del af SATS-puljeprojektet.

• Siden juni 2012 har der været forløb med 22 hjemløse og/eller svært kontaktbare veteraner.

• Målgruppen har komplekse sociale problemer, og derfor er deres forløb generelt langvarige.

• Alle er mænd i alderen 25 til 51 år.

• 17 af de 22 var hjemløse. Ni er i forløbet kommet i bolig. Syv er kommet i ordinær bolig, en er kommet i en udslusningsbolig, og en er kommet på et botilbud.

• Forløbet med den enkelte veteran har for de fleste vedkommende kørt i mere end 1 år.

OG VINDEREN ER...

Piranha 5's køreegenskaber er sammenlignelige med bæltekøretøjernes, selv i vanskelig terræn.

Foto: Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse.

Piranha 5 kan transportere op til 12 soldater med udrustning. Tre besætningsmedlemmer og ni passagerer.

Foto: Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse.

PIRANHA 5

Producent:

General Dynamics European Land Systems-Mowag GmbH.

Tophastighed:

105 kilometer i timen.

Vægt:

32 tons.

Besætning:

3 personer.

Passagerer:

9 personer (12 i alt).

Aktionsradius:

1000 kilometer.

Bredde:

3 meter.

Længde:

8,3 meter.

Højde:

2,5 meter.

Forsvaret skal have nye pansrede mandskabsvogne. Valget er faldet på Piranha 5, fordi den bedst opfylder alle Hærens krav til en moderne pansret mandskabsvogn.

AF HÆRSTABEN

KØRETØJ

Sidste dag i april blev det offentliggjort, at Piranha 5 fra General Dynamics skal være Forsvarets nye pansrede mandskabsvogn (PMV). Det er hensigten, at Piranha 5 skal erstatte de 60 år gamle M113-modeller og de gamle PMV Piranha 3, som Forsvaret fik i midten af halvfemserne.

- Med Piranha 5 får vi nu en moderne, pansret platform, så vi også i fremtiden kan udanne og effektivt indsætte vores soldater med den nødvendige beskyttelse og mobilitet, siger chefen for Hærstaben, generalmajor H.-C. Mathiesen.

Med anskaffelsen af Piranha 5 kan Hæren reducere antallet af PMV-typer. Det vil lette den logistiske understøttelse på både mekaniker- og reservedelsområdet, og det vil forenkle uddannelsen, hvis soldater kun skal uddannes på en og samme type PMV. Ydermere bliver det lettere at omfordele kø-

retøjer mellem enheder, når alle er uddannet på samme køretøj. Både mellem enheder under uddannelse herhjemme og enheder udsendt til internationale operationer.

Piranha 5 opfylder alle Hærens krav

Piranha 5 opfylder alle de krav, Hæren har stillet til en moderne pansret mandskabsvogn. Den er rummelig og kan transportere op til 12 soldater med personlig udrustning og øvrigt materiel. Beskyttelsen er på højde med, og på nogle områder bedre end, de lånte MRAP-køretøjer, som danske soldater har anvendt i Afghanistan.

Piranha 5 er fleksibel og har et solidt udviklingspotentiale med et nuværende vægtoverskud på mere end to tons, når den i øvrigt er lastet med soldater og deres udrustning med videre. Den kan dog uden yderligere opgraderinger indsættes i de klimaområder, som danske soldater forventes at kunne operere i. I Arktis vil den det meste af året kunne køre i kystnære områder,

hvor befolkningen bor, såfremt underlaget kan bære og er fremkommeligt for pansrede køretøjer med hjul.

Pansret mandskabsvogn med hjul

Piranha 5's køreegenskaber er sammenlignelige med bæltekøretøjernes, selv i vanskeligt terræn. Den har en vadeevne på op til to meter og en spændvidde på mere end to meter.

Bæltekøretøjer er som udgangspunkt bedre til sneberedskab, og derfor er det også bæltekøretøjer, man ser anvendt civilt i skisportsområder og ved forskningsstationer i snerige områder. Piranha 5's fleksible indretningsmuligheder og store frihøjde på 55 centimeter gør, at den alligevel kan bruges i sneberedskabet, eventuelt med snekæder.

En af de store fordele ved pansrede hjulkøretøjer som Piranha 5 er, at de oftest selv kan køre fra stedet, hvis en sprængning har ødelagt et eller flere hjul, hvorimod et bæltekø-

retøj skal bjærges, hvis bælten er sprængt. Piranha 5 kan ikke centrumvende, men den har en beskeden venderadius, fordi den styrer på tre aksler (1, 2 og 4). I bymiljøer kan den vende på en vej, hvis der er otte meter mellem kantstenene og på grund af den store frihøjde er der mindre risiko for, at undervognens bund går på murbrokker eller sten og risikerer at sidde fast. ■

Når Forsvaret køber nyt materiel skaber det altid debat både internt og eksternt. Denne gang går debatten blandt andet på, om Piranha 5 blot er en opdateret udgave af den Piranha IIC, som Forsvaret allerede har, men Piranha 5 er andet og mere end det, ifølge Hærens Kamp- og Ildstøtteskole. Læs hele deres sammenligning af de to køretøjer i artiklen 'Er Piranha 5 en faceliftet Piranha IIC?' på forsvaret.dk.

Premierløjtnant Christian Ørum Bjerkenes (til højre) mener, at der bør være større fokus på enkeltkæmperfærdigheder i Hærens Basisuddannelse. "Grundlæggende enkeltkæmperfærdigheder og en god holdning til sin fysiske form starter i HBU'en, og så skal det vedligeholdes i stående styrke og HRU." Foto: Søren Lindhardt, VFK

DET HALTER MED DET BASALE

Grundlæggende soldaterfærdigheder er røget i baggrunden, mens højt tempo og standardiserede uddannelsesforløb har gjort Hæren i stand til at opstille større bidrag til de seneste års internationale operationer. Det mener chefen for Hærstaben.

AF SØREN LINDHARDT, VFK

ENKELTKÆMPER

Missionsorienterede uddannelsesforløb og højt tempo har betydet, at basale soldaterfærdigheder som orientering med kort og kompas og det at bygge en bivak er blevet nedprioriteret. Førere i stående styrke oplever, at niveauet er dalet, og kursuslederne ved Opklaringsbataljonens Enkeltkæmperkursus på Bornholm har de seneste fire til seks år konstateret, at de basale soldaterfærdigheder i stigende grad er en udfordring for kursisterne.

- Jeg tror, vi er kommet ind i en ond spiral, hvor der ikke er tid til at prioritere enkeltkæmperfærdigheder i den korte værnepligt. Grundlæggende enkeltkæmperfærdigheder og en god holdning til sin fysiske form starter i HBU'en, og så skal det vedligeholdes i stående styrke og HRU, siger premierløjtnant Christian Ørum Bjerkenes.

Han bestod selv enkeltkæmperkurset i marts, og til hverdag er han næstkommanderende ved 2. kompagni, 2. Bataljon ved Jydske Dragonregiment. Han har tidligere uddannet soldater, der kom direkte fra Hærens basisuddannelse (HBU) ved Hærens Reaktionsstyrkeuddannelse (HRU).

Mangler rutine

Christian Ørum Bjerkenes erkendte problemet første gang, da han skulle til Afghanistan som delingsfører på Hold 12.

- Jeg fik en deling direkte fra HBU'en, som jeg skulle tage gennem HRU'en. Generelt udviste de en mindre god forståelse for det at bevæge sig uset i terrænet, deres evne til at observere samt erkende fjender og suspekter genstande var mindre god, og deres feltvanthed var ikke god nok. Tiden før Afghanistan var i det hele taget hektisk, for der var meget, vi skulle nå. Måske blev no-

get nedprioriteret, siger han.

Christian Ørum Bjerkenes er 35 år, og han var selv værnepligtig i væsentligt længere tid end de fire måneder, værnepligten typisk varer i dag. Han trækker stadig på den rutine, han selv fik som værnepligtig.

- Jeg oplever, at mange soldater i stående styrke har travlt med at distancere sig fra det, de har lært i HBU'en. Måske af forfængelighed. Det er en fejl. Rigtigt meget af det, man lærer i HBU'en, skal faktisk fastholdes, siger han og tilføjer:

- Jeg så nok gerne, at brand og redning udgik. Basisuddannelsen indeholder også ting som riot control, intro til internationale operationer og mobile checkpoints. Man kan spørge sig selv, om det er basale færdigheder for en soldat? Jeg mener, man burde tage det ud og i stedet styrke enkeltkæmperen. Lav en ekstra orienteringsmarch, brug mere tid i felten og på skydning.

Hæren skal styrkes nedefra

Chefen for Hærstaben, generalmajor Hans-Christian Mathiesen, mener dog ikke, at svaret skal findes i HBU'en.

- Forsvaret er med Værnepligtsloven forpligtet til at uddanne værnepligtige i støtte til samfundet, og vi skal give soldaterne et indblik i, hvad det vil sige at være udsendt på internationale operationer. Men størstedelen af værnepligten er i tråd med det, der hører til basale soldaterfærdigheder, siger han.

Han er dog ikke overrasket over, at det halter med enkeltkæmperfærdighederne. - Når tempoet er for højt i for lang tid, ender man med at blive mindre professionel. Hærens soldater skal kunne kæmpe og vinde, som da vi i stor stil uddannede til missionen i Afghanistan. Forskellen fra den gang og til nu er, at vi ikke kender den næste operation, trussel eller scenarie.

Hærens soldater skal være klar til det uforudsigelige, og vejen dertil begynder med enkeltmandsuddannelsen. Vi skal styrke Hæren nedefra, siger han.

Kontrol er en livredder

I erkendelse af, at tempoet har været for højt, har Hærstaben ændret reaktionskampgruppens beredskabscyklus, så enheder fra 2016 er i beredskab et år ad gangen hvert tredje år, i stedet for seks måneder hvert andet år som nu. Det giver enhederne mere tid til uddannelse.

H.-C. Mathiesen afviser at pålægge chefer og førere et bestemt fokus i uddannelsen af stående styrke.

- Cheferne er dygtige og højtuddannede. De har evnen til selv at prioritere i forhold

til de stillede uddannelsesmål, siger han.

Han vil i stedet have mere kontrol af soldaternes basale færdigheder.

- Jeg lægger vægt på klassiske militære dyder som feltkundskaab, orientering, skydning og andre for enkeltkæmperen vigtige ting. Dernæst kommer gruppens kamp og kampeksercits med og uden teknologiske hjælpemidler. Officerer og befalingsmænd skal tilsvarende styrke deres blik for detaljen og gennemføre beslutninger på kamppladsen og ikke mindst kontrollere og kontrollere igen, siger han.

- Kontrol er en livredder. Vores job er for alvorligt, potentielt dødeligt, hvis vi ikke udfører vores kontrol. Vi skal genfinde glæden ved kontrol. Jeg har den allerede, fastslår H.-C. Mathiesen. ■

Chefen for Hærstaben, generalmajor H.-C. Mathiesen, vil ikke blande sig i, hvordan cheferne i Hæren prioriterer. Han vil i stedet kontrollere, at uddannelsesmålene bliver opfyldt. Foto: Heri Niclasen, VFK

ØVELSESTERRÆN ELLER NATURRESERVAT?

I Oksbøl arbejder Forsvaret og Varde Kommune på at finde en balance mellem uddannelse af soldater og beskyttelse af naturen. Regler for naturbeskyttelse gør det vanskeligt at træne soldaterne optimalt.

TEKST OG FOTO: SØREN LINDHARDT / VFK

ØVELSESTERRÆN

Efter at have trænet Afghanistan-scenarier i mange år, er Panserbataljens tonstunge Leopard-kampvogne nu gået tilbage til mere traditionelle discipliner, som blandt andet indebærer kampvogne i nedgravede stillinger. Det har dog vist sig, at det med at grave i Oksbøl skyde- og øvelsesterræn i mellemtiden er blevet en omfattende affære.

- For at indrette en kampstilling skal stedet udpeges i terrænet, og enhedens fører og godkendende myndighed gennemgår derefter hver enkelt kampstilling, før gravningen iværksættes. Det er meget tidskrævende, og vi vil helst undgå at bruge vores i forvejen meget begrænsede uddannelses-tid på administrative opgaver, siger næstkommanderende i Panserbataljonen, major Jesper Møller-Pedersen.

De dybe huller

I dag må man grave stående skyttehuller alle steder. Men kommunen skal give tilladelse, hvis man ønsker at grave dybere end 30 centimeter med gravemaskine uden for eksisterende spor eller eksisterende stillinger. Det skyldes EU-regler om naturbeskyttelse, som også er blevet vedtaget i Danmark, den såkaldte Natura 2000-plan.

Hensigten med Natura 2000-planens områder er at bevare og beskytte naturtyper og vilde dyre- og plantearter, som er sjældne, truede eller karakteristiske. I Danmark er der udpeget 252 Natura-2000-områder. Udpegningsgrundlaget for de enkelte områder kan ses på Naturstyrelsens hjemmeside. - Jeg tvivler på, at man i forbindelse med vedtagelse af EU-reglerne har haft til hensigt at indskrænke Hærens muligheder for at uddanne og øve enheder. Måske er det et eksempel på, at der er behov for at øvelsesterræner undtages fra visse dele af Natura 2000-planen, siger Jesper Møller-Pedersen.

Brugsanvisning til øvelsesterrænet

Statejede Natura 2000-områder skal forvaltes af de pågældende kommuner, med mindre der findes en drifts- og plejeplan, som er i overensstemmelse med Natura 2000-planens mål.

I Oksbøl arbejder Hæren sammen med blandt andre Varde Kommune og Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse om at udvikle en ny plan, så Forsvaret i højere grad selv kan forvalte øvelsesterrænerne. Det færdige produkt skal være en godkendt brugsanvisning, som soldater kan bruge, når de er på øvelse i et Natura 2000-område.

Kaptajn Henrik Bull fra Hærstaben i Værnsfælles Forsvarskommando deltager

i samarbejdet for at sikre, at der er sammenhæng mellem naturplanerne og uddannelsesbehovet.

- Vi gør meget ud af at understrege, at området er unikt, fordi vi bruger det til at uddanne soldater i, fortæller han.

Derfor havde han for et stykke tid siden sammen med Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse inviteret repræsentanter fra Varde Kommune og andre interessenter med ud i terrænet. Her kunne de på tæt hold se, hvorfor det er nødvendigt at grave, og hvordan nedgravede stillinger dækkes til efter brug.

Delegationen fik også lejlighed til at se nedgravede kampvognsstillinger, mens de var i brug. Området er fladt som en pandekage, og en Leopard 2 er tre meter høj. Derfor er man nødt til at udgrave stillingerne, hvis uddannelsen skal være realistisk.

Flyt beslutningskompetencen

I terrænet er der denne dag gravet to stillinger, som kampvognsbesætningen kan skifte mellem. Stedet udgør en flaskehals i terrænet, og derfor er det ofte på netop dette sted, der bliver gravet stillinger. Derfor rejser spørgsmålet sig naturligt om, hvorvidt man kan løse det tilbagevendende problem med godkendelse ved at grave nogle faste stillinger. Det ser Henrik Bull fra Hærstaben dog ikke som en varig løsning:

- Faste stillinger er ikke en tilfredsstillende løsning for os. Det kan være et supplement og en fin løsning i et givent terræn, men vi ser hellere, at man flytter beslutningskompetencen fra Varde kommune til Skyde- og sikkerhedskontoret i Oksbøllejren. Det vil skabe den nødvendige fleksibilitet, der sikrer de omskiftelige uddannelsesvilkår, som Hæren bliver mødt med.

I dag skal man søge om generel tilladelse ved Varde Kommune til at grave uden for de markerede områder. Det skal ske otte uger i forvejen, og en repræsentant fra Skyde- og sikkerhedskontoret i Oksbøllejren skal efterfølgende med ud i terrænet for at give tilladelse til at grave hver enkelt stilling.

- Det hænger ikke sammen med den måde, Hæren uddanner på, og det er desuden en stor administrativ belastning for Varde Kommune. Så de har også interesse i, at vi udtænker en anden løsningsmodel, siger Henrik Bull.

Samtidig er Varde Kommune forpligtet til at tilgodese andre interessenter og hensyn end Forsvarets. Og det ved Henrik Bull godt.

- Vi anbefaler blot, at vi hele tiden husker på, at området er et øvelsesterræn og derfor en væsentlig forudsætning for, at vi kan uddanne soldater, fastslår han. ■

EJENDOMSSTYRELSEN KENDER PROBLEMET

Natursektionen i Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse arbejder indgående med de komplekse lovgivninger, der kan besværliggøre kampvognenes øvelsesaktivitet.

AF MARTIN SÆRMARK-THOMSEN / FES

NATURRESERVAT

- Der er mange forskellige fredningshensyn på et område som for eksempel Oksbøl. Vi skal tage hensyn til både nationale udpegninger og EU-udpegninger, og det gælder både for forskellige naturtyper og arter, fortæller Darja A. Poleshuk, som er forstkandidat ved Fprsvars-

ministeriets Ejendomsstyrelse. Det vil sige, at hun har en kandidatgrad i skovbrug

På baggrund af de mange forskellige hensyn har styrelsen sat gang i en grundig proces, der skal skabe klarhed om reglerne for, hvordan øvelsesaktiviteter nemmest gennemføres, mens de forskellige paragraffer stadig overholdes.

- I øjeblikket er det en tung og bureaukratisk proces, at der først skal søges til-

ladelse også ske en godkendelse ude i terrænet. Det er vi klar over, og derfor har vi sat os sammen med alle de aktører i forhold til Oksbøl, så vi kan give friere rammer for øvelsesaktiviteterne, forklarer Darja Poleshuk.

Arbejdet består i at kortlægge de forskellige typer af arealbeskyttelse og krav, der er i Oksbøl. Herefter inddeles øvelsesområdet, hvorefter det beskrives, hvilke ak-

tiviteter, der kan udføres i de inddelte områder. Forventningen er, at man fremover kan springe en stor del af bureaukratiet over.

Arbejdet sker i et samarbejde mellem Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses natursektion, Kompetencecenter Skyde- og Øvelsesterræner Danmark, Værnsfælles Kommandos Kompetence- og Uddannelsessektion, Varde Kommune og ARK-VEST - Arkæologi i Vestjylland. ■

Skydebaner indviet

SKYDNING: Driftsområde Bornholm har markeret afslutningen på renoveringen af de afspæringsfri skydebaner på Raghammer. Projektet er forløbet planmæssigt, og Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse kan med glæde konstatere, at projektet blev cirka seks millioner kroner billigere end den tildelte ramme i aktstykket. Til indvielsen var inviteret repræsentanter for brugere, håndværkere, naboer og samarbejdspartnere. Gæsterne kunne blandt andet opleve soldater fra Opklaringsbataljonen give en demonstrationsskydning, hvor de viste, hvordan banen kan anvendes. Den nyrenoverede skydebane kan anvendes til mange forskellige typer af skydning, blandt andet mod bevægelige mål eller træning i taktisk fremrykning. ■

Støj fra fregatter dæmpet

MILJØ: Efter borgerhenvendelser og et påbud fra Slagelse Kommune om støj fra Flådestation Korsør er støjniveauet nu væsentligt nedbragt og ligger lavere end det tilladte. Når Søværnets fregatter Peter Willemoes, Niels Juel og Iver Huitfeldt ligger til kaj, kræves der fortsat en masse energi til de mange forskellige installationer om bord. Derfor kørte hjælpemotorerne døgnet rundt, og det gav støjgener for de omkringboende borgere. Nu har Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse opgraderet kajanlægget for 4.8 millioner kroner, så skibene kan forsynes med tilstrækkeligt strøm fra land. Det har mindsket behovet for at anvende skibenes hjælpemotorer til at producere energi, og det kan ses på støjmålingerne. Nu er niveauet under det tilladte. Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse fortsætter med at se på yderligere muligheder for at nedbringe støjniveauet. Foto: Forsvaret. ■

Det tager mange timer at få malet et portræt, så det er på med den store jakke, når man sidder ude på dækket. Her får teknikofficer, kaptajnløjtnant Ole Johnny Frederiksen, malet sit portræt af Peter Martensen. Foto: J. Olsen.

KUNSTMALER MED I NORDATLANTEN

Billedkunstner Peter Martensen sejler med på Søværnets inspektionsfartøj Ejnar Mikkelsen ved Grønland for at skildre Forsvarets maritime opgaveløsning i det nordatlantiske område.

AF BESÆTNINGEN PÅ EJNAR MIKKELSEN

GRØNLAND

Maleren Peter Martensen sejler med Ejnar Mikkelsen for at observere og blive inspireret til det videre kunstneriske arbejde med at skildre den maritime opgaveløsning i Nordatlanten.

Peter Martensen har fået frie rammer, men det stod hurtigt klart for ham, at hverdagen og historien blandt andet skulle findes i besætningen. Det har ind til videre resulteret i en række portrætter af besætningsmedlemmerne.

-Det, at der sidder et menneske, er med til at give billedet og portrættet mere sjæl og personlighed. For mig er portrættet også et minde om

den livshistorie som ofte følger, når jeg portrætterer folk. Det er den historie, som jeg forsøger at få til udtryk i mine billeder, forklarer Peter Martensen.

Sid stille

I de to uger som Peter Martensen er om bord på Ejnar Mikkelsen, er skibets VIP-lukaf blevet omdannet til atelier og primære arbejdssted for maleren, hvor han kan sidde uforstyrret og arbejde. Det tager tre til fire timer at male et portræt, og det kræver stor tålmodighed fra både maleren og den portrætterede, særligt, når skibet bevæger sig i søen, eller når der sejles i is. Sejladsen i den fascinerende grønlandske natur har indtil videre

budt på mange spændende oplevelser for maleren.

-Det er et privilegium at få lov til at male besætningen i deres rette element, og jeg forstår meget bedre deres fascination af livet til søs og i Grønland. Det er første gang, jeg selv er i Grønland, og jeg er meget betaget af naturen, fortæller Peter Martensen.

Peter Martensen har tidligere været udsendt med støtteskibet Esbern Snare for at blive inspireret til et maleri, der skildrer skibets deltagelse i de internationale operationer mod pirateri i Det Indiske Ocean. Bataljemaleriet kan ses på Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot i Hillerød. ■

VI KAN BLIVE BEDRE

Midt i marts afholdt Forsvarsministeriet et seminar på Kastellet om mangfoldighed i Forsvaret.

AF FMN

SEMINAR

- Mangfoldighed er ikke kun et spørgsmål om, at Forsvaret gerne vil afspejle det omgivende samfund for at opnå legitimitet og kunne løfte opgaverne bedre og mere effektivt med kompetencer fra både mænd og kvinder. I fremtiden handler det om, at de stadig mindre ungdomsårgange gør det nødvendigt at rekruttere både blandt mænd, kvinder og etniske minoriteter for at kunne besætte stillinger i Forsvaret med kvalificerede ansøgere, siger kontorchef Peter Wass fra Strategisk HR.

Forskellige kompetencer

En af oplægsholderne var direktøren for Foreningen Nydanser, Torben Møller-Hansen. Han indledte med at sammenligne med et fodboldlandshold.

- Hvis man vil have et stærkt landshold, så nytter det ikke kun at rekruttere de bedste målscorere. Så går det galt i defensiven, og det bliver aldrig et vindende hold. Mangfoldighed er afgørende for at få et effektivt team med de nødvendige forskellige kompetencer for at kunne løse opgaverne bedst muligt, sagde Torben Møller-Hansen.

Ifølge ham er en af de største udfordringer med at øge mangfoldigheden, at vi som mennesker helst vil omgås folk, der ligner os. Udvælgelse af ansøgere til en jobsamtale, under jobsamtalen, den efterfølgende ansættelse og udvælgelse af talenter til videre karriere er tidspunkter, hvor de ansvarlige skal etablere en autopilot, der siger: "Stop hiring yourself". Det handler om, at vores ubevistte søgen mod konsensus, genkendelighed og tryk ved det kendte netop kan være de områder, der skal udfordres for at opnå sublime resultater.

Bedre performance

Torben Møller-Hansen henviste til forskningsresultater, der dokumenterer, at øges andelen af kvinder, kan et arbejdsteam øge performance med op til 15 %, og øges andelen af etnicitet øges performance med op til 35 %.

- Hvis man kigger på de europæiske fodboldlandshold, har de alle lært den lektie, sagde Torben Møller-Hansen. Forsvarsministeriet arbejder videre med pointerne fra mangfoldighedsseminaret og forventer, at der foreligger et princippapir med nye initiativer for sommerferien. ■

MANGFOLDIGHED

Forsvaret har ambitioner om at øge andelen af kvinder i uniform. De nuværende 6,2 % er lavere end i de nordiske lande, hvor andelen er på 10 % -12 %, og Norge har en ambition om at nå 20 % i 2025. Danmark har endnu ikke et tilsvarende måltal.

FORSKERE FLYTTER IND PÅ STATION NORD

Villum Research Station blev indviet i efteråret 2014. Her er der plads til forskere fra hele verden, der vil undersøge de arktiske forhold.

“Viceværten” John Lau Hansen på Villum Research Station betragter den sneklædte bygning.

TEKST OG FOTO: JULIA LIBERATI / VFK

FORSKNING De seks udstationerede soldater, der driver og varetager daglige opgaver på Station Nord, er ikke længere alene på stationen. I efteråret åbnede forskningsstationen Villum Research Station (VRS).

Her er det muligt for forskere fra hele verden at studere det arktiske miljø og foretage dataindsamling om, hvordan klimaforandringer påvirker alt fra luften og isen til flora og fauna i det højarktiske miljø.

Unik mulighed

De to moderne bygninger, der er blevet bygget til formålet, huser både indkvartering til i alt fjorten forskere, en garage til videnskabeligt udstyr, fire laboratorier og en opholdsstue med køkken.

Villum Research Station er bygget til, at der kan bo nogen her året rundt. Så vi lukker ikke ned for vinteren, som det er tilfældet på andre forsknings-

stationer i Arktis, siger John Lau Hansen, der fungerer som vicevært på Villum Research Station.

To af de forskere, der har benyttet faciliteterne på stationen, er Sofia Ribeiro og Niels Nørgaard-Pedersen fra De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland. De har været på stationen i tre uger som en del af det Grønlandsk-Dansk-Canadiske forskningssamarbejde Arctic Science Partnership.

De undersøger, hvordan havbundsforholdene og isforholdene i fjorden uden for stationen ændrer sig i takt med klimaændringer.

- Det havde ikke været muligt for os at tage herop uden de her faciliteter. De giver os en logistisk base med sne-scootere og folk, der kender området. Desuden er her folk fra Slædepatruljen Sirius og sikkerhedsudstyr, der er lavet til klimaet, siger Sofia Ribeiro.

Fordybelse uden internet

Beliggenheden så langt mod nord gør, at de forskere, der benytter forsknings-

stationen, må arbejde under lidt andre forhold, end de normalt gør hjemme. Der er nemlig kun en computer med adgang til internettet, og den bliver kun brugt til at sende vigtige mails fra.

- Som regel foregår meget af vores forskning online. At vi nu i en periode er afskåret fra moderne kommunikationsmetoder giver en speciel ro og koncentration, og på det her tidspunkt i processen er det godt. Men det gør også, at vi må tænke anderledes, siger Sofia Ribeiro.

De to forskere brugte stationen i de sidste tre uger af april sammen med 11 andre forskere, og i løbet af maj og august vil Villum Research Station igen være vært for forskning og beboelse af forskere fra Arctic Science Partnership.

Læs mere om Villum Research Station på www.au.dk/villumresearchstation og i pressemeddelelsen fra det blev besluttet at etablere stationen på www.kortlink.dk/gpb3.

VISIT GØR GAVN I GRØNLAND

Sammen med chefen for det britiske flyvevåben besøgte generalmajor M.A.L.T. Nielsen Grønland i april. Opmærksomheden gavner de øde steder, hvor det er svært at rekruttere medarbejdere.

AF JULIA LIBERATI / VFK

ARKTIS

I selskab med den britiske Air Chief Marshall, Sir Andrew Pulford, besøgte generalmajor M.A.L.T. Nielsen i april flere af Arktisk Kommandos enheder i Grønland.

- Det giver en værdifuld indsigt i vilkårene ved enhederne, når der er mulighed for at besøge dem og tale med personalet om deres hverdag. Det er især vigtigt i en tid, hvor Arktis i den grad er på agendaen nationalt som internationalt, forklarer M.A.L.T. Nielsen.

Offline i to år

Rejsen bød blandt andet på besøg hos Danmarks nordligste enhed, Station Nord. Her tog de seks udstationerede soldater godt imod de besøgende.

- Briterne er nogle af dem, vi samarbejder meget med, så det er fedt, at chefen for Royal Air Force har mulighed for at komme herop og opleve stedet og arbejdsvilkårene, siger seniorsergent H. C. Have, der er sagsbehandler vedrørende Station Nord.

Han sidder til daglig ved Arktisk Kommando i Nuuk men opholdt sig i forbindelse med besøget på Station Nord. - Det er svært at rekruttere folk til stationen for tiden, for der er ikke mange, der har lyst til at være offline i to år af deres liv. Så det er helt fantastisk for os, når der kommer to generaler herop og kan skabe lidt opmærksomhed på stationen, siger H. C. Have.

Stop på Thule og Sønderstrøm

Turen gik fra Station Nord videre til Thulebasen, og det sidste stop i selskab med Sir Andrew Pulford var i Sønder Strømfjord og Station Kangerlussuaq. Her ligger Luftgruppe Vest, og det er herfra Flyvevåbnets Challenger-fly udfører sine overvågninger i Grønland.

Generalmajor M.A.L.T. Nielsen afsluttede sin rundtur med et besøg ved Arktisk Kommando. ■

Generalmajor M.A.L.T. Nielsen og Air Chief Marshall Sir Andrew Pulford besøgte i april flere af Arktisk Kommandos enheder på Grønland. Første stop var Station Nord, hvor stationslederen viste rundt. Foto: Flyvevåbnets Fototjeneste

NY VEJLEDNING OM UDSTATIONERING I GRØNLAND

Du kender Grønlands smukke natur, de store vidder og det rige dyreliv. Fordelene ved en udstationering på Grønland er mange, men hvad med alt det praktiske?

Arktisk Kommando har sammen med Forsvarsministeriets Personalestyrelse lavet en praktisk vejledning om udstationering i Grønland. I vejledningen kan du læse om de vigtigste forhold, såsom afrejse, ankomst, skat, sygesikring, skole, medicin, bolig og fritidsaktiviteter.

Vejledningen skal gøre overgangen til det grønlandske samfund nemmere for den udstationerede, så tiden i det imponerede land bliver uforglemmelig med mange minder og oplevelser for livet.

Du kan læse mere om grønlandske forhold i vejledningen på HR-portalen.

Northern Falcon når i mål

GRØNLAND: Missionen Northern Falcon når sit mål for 2015. Missionen udføres hvert forår for at transportere brændstof og andet gods til Station Nord i Grønland, så stationen har forsyninger til et år. Det er det ukrainske forsvar, der i de seneste syv år har varetaget opgaven med at flyve fra Thulebasen til Station Nord i et af deres store IL-76 Ilyushin-transportfly. Missionen har ad flere omgange i år været ramt af dårligt vejr, og et mindre uheld satte flyet ud af spil i et par dage.

På trods af udfordringerne vil ukrainerne have transporteret minimum 400.000 liter brændstof, når missionen er slut. Det er nok til, at Station Nord kan klare sig, indtil næste forår. ■

FOTO: JULIA LIBERATI

Station Nord er den nordligst beliggende fast bemandede lokalitet på Grønland kun **924** km syd for Nordpolen.

ØJENVIDNE TIL PIRATJAGT

Kaptajn Morten Valentin er i øjeblikket udsendt med Flyvevåbnets Challenger-fly i kampen mod pirateri. Bidraget er en del af Operation Ocean Shield. Her beretter han om en tur ind over den somaliske kyst.

OPERATION OCEAN SHIELD AFRIKAS HORN

Missionen blev etableret i august 2009. Danske medarbejdere har siden været indsat løbende.

17 støtter operationen fra Mahe på Seychellerne, og 2 støtter fra Northwood i England.

Derudover forsyner et C-130 Hercules transportfly fra den hjemlige struktur missionen løbende.

Det danske bidrag støtter det internationale samarbejde om at stoppe pirateri i farvandet øst for Afrika og Adenbugten.

Det danske Challenger-overvågningsfly flyver patruljeflyvninger og samler information og fotodokumentation.

AF MORTEN VALENTIN, SUPPORTOFFICER / OPERATION OCEAN SHIELD

AFRIKA "Cleared for takeoff" lyder det over radioen, og mine tanker bliver afbrudt for en stund. Kommunikationen tager til, og der koordineres i en lind strøm mellem piloter, tårn og besætning. Det er intenst, men alle synes upåvirkede af situationen, da det tilsyneladende er normalen. Ordstrømmen aftager først, da vi er i luften, og der bliver meldt "gear up".

Vi er på mission med Flyvevåbnets Challenger-fly, hvor vi agerer NATO's øjne i luften. Vi afsøger vand- og kystområder nær Somalia for pirataktivitet. Dagens besætning består af fem mand; fartøjschef, andenpilot, en tekniker samt to systemoperatører. Inden flyvningen modtog besætningen en efterretningsbriefing, dels

for at få udpeget målene for missionen og dels for at orientere besætningen om potentielle trusler i området.

God afstand til målene

Nu nærmer vi os kysten og som et synligt tegn på, at det nu er alvor, ifører vi os fragmentationsveste. Vi holder en nøje afmålt afstand til målene. Det sikrer god kvalitet af billeder og video, og samtidig minimerer vi vore egne risici ved eventuel beskydning. Umiddelbart kan jeg ikke se noget med mit utrænede øje, men systemoperatøren gør mig opmærksom på de ting, der kan indikere menneskelig tilstedeværelse. Vores øjne bliver nu gradvist mere fokuserede, både dem, som vi er blevet udstyret med fra naturens hånd, og dem, der udgør vores teknologiske hjælpemidler.

Da vi nærmer os det første mål, overtager

systemoperatørerne for en stund 'dirigentsstokken' fra piloterne. For at få de bedste billeder eller se nærmere på noget mistænkeligt, kommunikerer de deres ønsker til piloterne, som bringer flyet i en så gunstig position som muligt. Systemoperatørerne er trænet og fanger mange detaljer på det minut eller to, de har til at observere målet, inden flyets fart på flere hundrede kilometer i timen efterlader målet ude af syne.

Endnu en brik i puslespillet

"Den var der ikke i går" eller "her er forøget aktivitet," lyder det fra systemoperatørerne. Jeg prøver at følge med og fanger gradvist lidt mere af deres observationer, men ikke tilnærmelsesvis deres detaljeringsgrad. Undervejs må jeg også konstatere, at observationsopgaven kræver høj

koncentration i længere tid, for det ene fiskeleje ligner det andet. Men mister man koncentrationen, mister man også detaljen; eksempelvis har det køretøj, der i går var overdækket med presenning, i dag fået monteret en maskinkanon.

"Complete" lyder det over radioen. Det indikerer afslutningen på observationerne og den midlertidigt udlånte dirigentsstok gives tilbage til piloterne. Flyet drejer kraftigt, og kysten forsvinder hastigt ud af syne.

Et par timer senere lyder "three down and locked" som den sidste melding, jeg registrerer over radioen, inden hjulene rammer landingsbanen. Endnu en mission er gennemført, endnu en brik er lagt i det kæmpemæssige puslespil, der har øget sikkerheden for skibstrafikken i området omkring Afrikas Horn. ■

SERIE:

Psykologer i Forsvaret

Forsvarsavisen sætter fokus på de mange forskelligartede opgaver psykologer varetager i Forsvaret.

Fra udvælgelse til Forsvarets uddannelser og behandling af psykiske efterreaktioner hos veteraner, til forskning i soldaternes psykiske helbred før, under og efter en udsendelse.

Alle vigtige områder, som har til formål at støtte op om soldaternes arbejde.

Dorthe Eggert Canzanella

Har arbejdet som psykolog siden 2009

Ansæt som klinisk psykolog i Forsvaret i 2011

Arbejder i Militærpsykologisk Afdeling, hvor hun behandler veteraner og pårørende

FOTO: KAREN DAHLIN

Militærpsykologerne ved Veterancentret

Der er ansat 25 militærpsykologer ved Veterancentret, og Forsvaret samarbejder med 46 privatpraktiserende psykologer over hele landet

Omkring 1.000 veteraner og pårørende henvender sig hvert år til Veterancentrets Militærpsykologiske Afdeling for at få hjælp

Et behandlingsforløb for veteranen er typisk på 10-20 timer og for de pårørende på 10 timer

Militærpsykologer står for den forebyggende indsats for de udsendte soldater og behandling af veteraner og deres pårørende. Foto: Forsvaret

Det var godt, du kom

Militærpsykolog Dorthe Eggert Canzanella behandler psykisk skadede veteraner. I sin terapi hjælper hun dem med at finde fodfæste igen.

AF KAREN DAHLIN / VETERANCENTRET

MILITÆRPSYKOLOG Der sidder en ung mand med en armygrøn rygsæk i venteværelset på Svanemøllen Kaserne. Han venter på at komme ind til en militærpsykolog. Han er blot en af de mange veteraner, som hvert år opsøger Veterancentret for at få psykologhjælp. Militærpsykolog Dorthe Canzanella behandler både veteraner på Veterancentret i Ringsted og på den tidligere kaserne på ydre Østerbro i København. Hun kommer blandt andet i kontakt med veteranerne, når hun passer vagttelefonen, der om dagen bliver taget af en psykolog. - Det er ikke kun veteraner, der ringer. En fjerdedel af henvendelserne kommer faktisk fra pårørende til veteraner, der selv kan være stærkt belastede af at leve sammen med en psykisk skadet veteran eller bekymret for vedkommende. Det er

også tit de pårørende, der ser, at deres veteran har det dårligt, for vedkommende selv gør det.

Ok at blive irriteret

En anden måde, Dorthe Canzanella kommer i kontakt med psykisk skadede veteraner, er ved de hjemkomstsamtaler, som militærpsykologerne gennemfører med veteraner, der lige er kommet hjem fra mission.

- Rigtig mange veteraner føler ikke, at de har et problem, lige når de er kommet hjem. Vi kan da også fortælle dem, at det er helt normalt, hvis de i en periode efter udsendelsen har svært ved at køre i siden af vejen frem for på midten for at undgå IED'er. Og at det er okay, at de bliver irriterede over, at folk omkring dem kan gøre det til et problem, at mælken er steget med 25 øre. Det tager tid at vænne sig til at være hjemme, men skulle de blive opmærksomme på pro-

blemer senere hen, så har vi lagt vores visitkort. Så er vi synlige, og de kan bare ringe.

Indsats fra flere sider

Dorthe Canzanella ser en del veteraner fra Balkan i sin konsultation, men også de helt unge veteraner fra Afghanistan er begyndt at dukke op. Det er ikke længere tabu at søge hjælp hos en psykolog. - Når jeg sidder overfor sådan en ung veteran fra Afghanistan, tænker jeg: "Hvor var det godt, at du kom allerede nu". Jo tidligere vi kan tage fat på problemerne, des større er gevinsten for veteranen.

Veteranens indgang til behandling går gennem en visitations-samtale, hvor blandt andre Dorthe Canzanella er med til at vurdere, hvilken hjælp vedkommende kan have brug for. Hun arbejder sammen med en bred vifte af forskellige fagpersoner som socialrådgivere, job- og uddannelses-

vejledere og militærpsykiaterne på Rigshospitalet.

- Det giver virkelig god mening, at vi sætter ind på flere forskellige områder. De forløb, hvor vi har haft et tværfagligt samarbejde, har været de bedste. Jeg kan se, at den helhedsorienterede indsats virker.

Videnskabeligt fundament

De veteraner, som Dorthe Canzanella ser i sin konsultation, lider hyppigst af PTSD, angst, depression eller akkumuleret stress. Dorthe Canzanella arbejder primært med psykoterapi og traumebehandling på kognitivt grundlag.

- Vores tilbud til veteranerne herhjemme i Danmark er solidt forankret i forskning. Vi har et tæt samarbejde med vores kolleger i Videncentret i Ringsted, der forsker i, hvilke behandlingsformer der virker. Ligesom vi er inspirerede af udenlandsk forskning på veteranområdet.

Både par- og gruppeterapi

Dorthe Canzanella tager også par i terapi, og som noget forholdsvis nyt er Veterancentrets militærpsykologer begyndt at tilbyde gruppeterapi til veteraner med angst og depression.

- Det tilbud er nogle af veteranerne meget glade for. En af dem sagde for nylig til mig: "Det er næsten som at komme i en ny deling".

Men det er ikke kun veteranerne, der har gavn af at møde Dorthe Canzanella. Hun har også lært meget af veteranerne og deres militære dyder.

- Til at begynde med var jeg temmelig forvirret over alle forkortelserne og de mærkelige udtryk. Hvem er store mund, og hvad er et LMG? Men jeg forstår de allerfleste forkortelser nu, og jeg kan finde rundt i distinktionerne. Og så kommer jeg aldrig for sent! ■

Du kan downloade eller bestille bogen på Forsvarsakademiets hjemmeside under publikationer.

NY BOG:

#TheWeaponizationOfSocialMedia

Er du ikke vant til hashtags og sammenskrivninger i sætninger, som omhandler global politik og konflikter, så er der noget at lære i Thomas Elkjer Nissens nye bog om brugen af sociale medier i krigsførelse.

AF FORSVARSAKADEMIET

TERROR

Nutidens konflikter formes og påvirkes af de sociale medier.

Det er en realitet, skriver forsker ved Forsvarsakademiet, Thomas Elkjer Nissen, i sin nye bog #TheWeaponizationOfSocialMedia.

Bogen blev præsenteret på Kastellet, hvor Matt Armstrong, forfatter og lektor inden for offentligt diplomati og internationale medier, samtidig anmeldte den.

- Bogen #TheWeaponizationOfSocialMedia er en utrolig vigtig bog – det er den første bog, som forbinder akademiske studier med praksis på dette område. Med bogen giver Thomas Nissen ikke blot svar, men stiller også de rigtige spørgsmål til, hvad krig egentlig er i dag, sagde Matt Armstrong.

Information på dagsordenen

Forfatterens hensigt med bogen er at give en forståelsesramme for, hvordan sociale medier skaber global politik og nutidige konflikter. Det gør han ved empirisk at undersøge deres rolle som platform for indsamling af efterretninger, målrettede indsatser, cyber-operationer, psykologisk krigsførelse og kommando- og kontrolaktiviteter. Bogen viser både mulighederne og begrænsninger for sociale medier i tidens konflikter og giver et vigtigt bidrag til forskningen omkring nutidige konflikter.

Som Matt Armstrong sagde i sin anmeldelse, så sætter forfatteren i denne bog igen information

på dagsordenen som en faktor, der betyder noget, og som regeringerne må forstå vigtigheden af – også inden for krig og konflikter.

Alle kan komme til orde

I bogen giver Thomas Nissen adskillige eksempler på, hvordan for eksempel falske personprofiler på Facebook og Twitter bruges til at få adgang til personlige netværk hos for eksempel regeringspersoner og forskningsmiljøer. Adgange der kan bruges til at sprede budskaber, der understøtter de mennesker eller organisationer, der står bag de falske profiler - ikke mindst terrorgruppen ISIS benytter sig voldsomt af sociale medier til rekruttering og propaganda.

- Ny teknologi har transformeret konflikters natur og miljø ved at give flere og andre aktører mulighed for at kommunikere. Både stater, ikke-statslige aktører, ad hoc-aktivister og individer har en effekt på verdens konflikter via deres kommunikation på de sociale netværksmedier, siger Thomas Nissen. Med de store forandringer i både operationsmiljø og informationsmiljø bliver det endnu vigtigere at dykke ned i eksemplerne og forstå, hvordan de nye sociale medier spiller en rolle i verden – og at få brugere af sociale medier til at være kritiske brugere. Ifølge Matt Armstrong sætter Thomas Elkjer Nissens nye bog rammerne for denne diskussion – og det har ikke været gjort før. ■

Gode råd på sociale medier

1 Vær generelt altid opmærksom på personlig sikkerhed og operations-sikkerhed når du går på sociale medier, og når du "poster" eller kommenterer noget på dem. Også hvorfra du logger på. På offentlige steder kan dit profilnavn og adgangskode ofte nemt blive afluret fysisk eller digitalt.

2 Upload aldrig noget (information eller materiale), som du i princippet ikke vil se på forsiden af en avis. Alt på sociale medier, også i "lukke-

de" fora kan nemt blive kompromitteret. Om du kan lide det eller ej, vil du mange gange som "privat person" blive opfattet som "repræsentant" for dit arbejde, også selv om det kun var til dine "venner".

3 Vær opmærksom på billeder og video, og hvad der er i baggrunden af disse. Det kan kompromittere operationssikkerhed, og ikke mindst blive brugt som "user-generated content" (UGC) til at skabe falske billeder og "posts" taget ud af kontekst – men

du vil blive taget til indtægt for det. Post eller upload aldrig oplysninger om militære forhold. Igangværende eller kommende øvelser, operationer eller deployeringer, hvor og hvornår ting foregår og så videre. Vær særligt opmærksom på "geo-tagging".

4 Vær meget påpasselig med hvor meget information om dig selv du deler på sociale medier. Ikke bare på et, men hen over flere sociale medier. Jo mere information der kan findes på sociale medier, jo nemmere

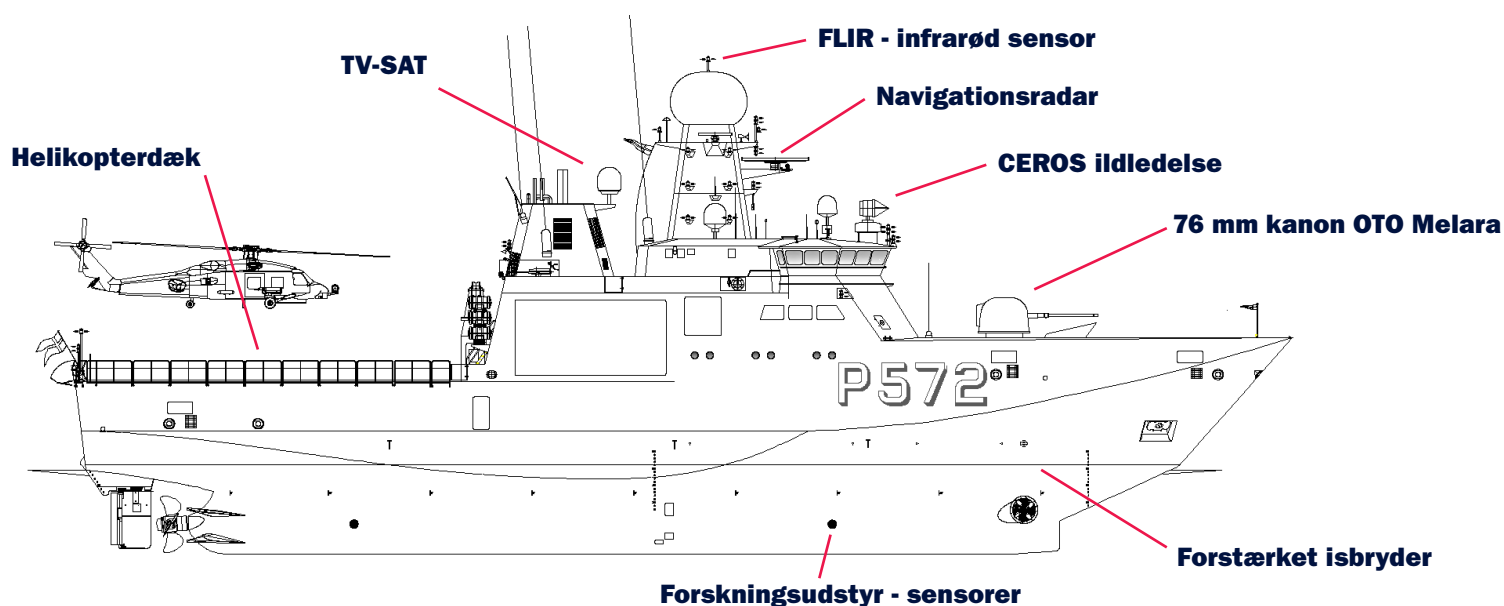
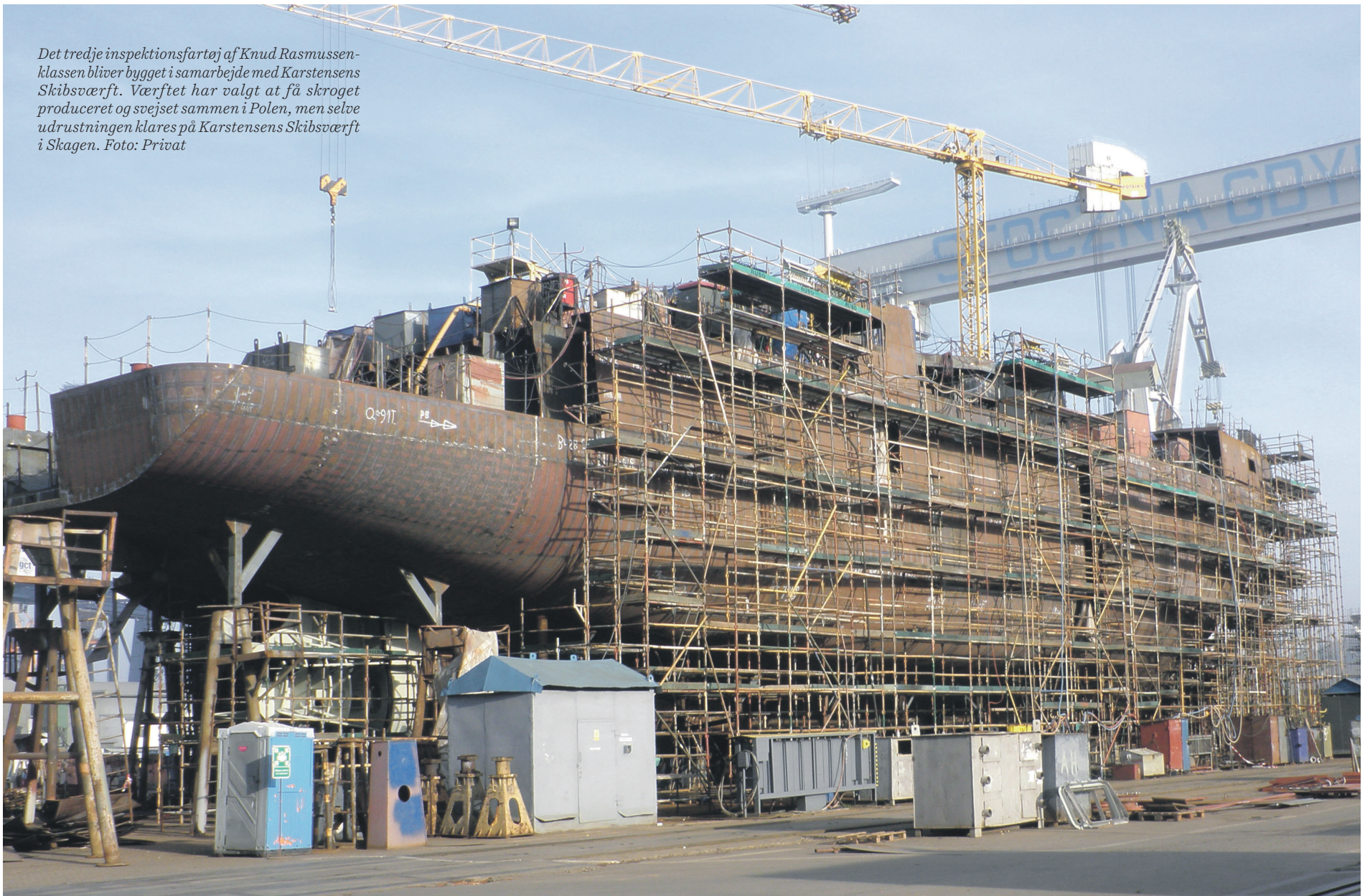
er det at "target" dig eller andre i dit netværk. Du kan nemt blive "brugt" til at få adgang til oplysninger om dig eller andre i dit netværk.

5 Begræns derfor din profil ved hjælp af "privacy settings", så du kun er synlig for folk, der allerede kender dig og accepter aldrig venne-anmodninger fra folk, du ikke kender personligt, også selv om de er venner med nogen, du allerede kender.

SKROG TIL SKAGEN

I april ankom skroget af det tredje Knud Rasmussen fartøj til Karstensens Skibsværft.

Det tredje inspektionsfartøj af Knud Rasmussen-klassen bliver bygget i samarbejde med Karstensens Skibsværft. Værftet har valgt at få skroget produceret og svejset sammen i Polen, men selve udrustningen klares på Karstensens Skibsværft i Skagen. Foto: Privat

FAKTA

Længde
71,8 m

Bredde
14,6 m

Højde fra vandlinjen
23 m

Maks. Fart
16,7 knob (ca. 30 km/t)

Kanon
1 stk. 76 mm kanon af fabrikat OTO Melara

AF SOFIE CHRISTIANE MAAGAARD JENSEN / FMI

INSPEKTIONSFARTØJ

Siden maj 2014 har CRI-ST værft i Polen været i gang med at bygge skroget for et nyt inspektionsfartøj af Knud-klassen til det danske søværn. Den 21. april ankom fartøjet så til Karstensens skibsværft i Skagen. Karstensens Skibsværft vil stå for den generelle udrustning, og til september 2016 vil fartøjet blive udleveret til For-

svarets Værksteder, der skal stå for den militære udrustning.

Efter både udrustning, uddannelse af fartøjets besætning og afprøvning af fartøjet forventes det, skibet vil være klar til operativ tjeneste inden udgangen af 2017.

Ligesom de to allerede eksisterende Knud Rasmussen-fartøjer i det danske søværn vil det nye skib blandt andet have en øget isforstærkning, det vil sige, der er placeret tykkere plader på far-

tøjet til at bryde isen med, udvidet kommunikationskapacitet, en større gummibåd og en kran med øget løftekapacitet og rækkevidde. ■

Tragisk dødsulykke

Under arbejdet med bygningen af Forsvarets nye skib skete en eksplosionsulykke. Det kostede en 51-årig ansat på værftet livet.

ET MERE FUNKTIONELT TÅRN

Gennemtæringer, rust og et presserende malerarbejde. Der var økonomi i at udskifte det 46 år gamle, grønne udspringstårn på Flyvestation Aalborg. Resultatet er et tårn med flere faciliteter og mindre vedligehold.

TEKST OG FOTO: MARIANNE BUE LØNSKOV, FORSVARSMINISTERIETS EJENDOMSTYRELSE

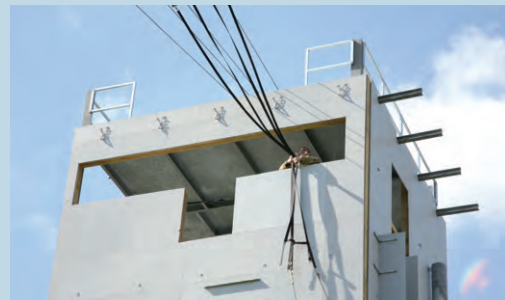
FALDSKÆRM Jægerkorpset og andre i Forsvaret med hang til at hoppe i faldskærm, har fået et nyt udspringstårn på Flyvestation Aalborg. Tårnets design er blevet til i tæt samarbejde mellem Jægerkorpset og Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse.

Realistisk træning

Formålet med det 18 meter høje udspringstårn er fortsat, at faldskærmspringere kan træne diverse faldskærmsprocedurer, inden springene sker i højere luftlag fra C130 Hercules eller helikopter. Men da det gamle tårn alligevel skulle renoveres, viste beregninger, at det bedre kunne betale sig at bygge et nyt. Det nye tårn kræver et minimum af vedligehold og er nu udformet med flere repos med vinduer, som blandt andet bruges til rappelling og fast roping, klatrevægge på to sider, og en konstruktion, der kan tilpasses eventuelle fremtidige krav og behov. - Det er den tekniske træning, vi har mulighed for at træne så realistisk som muligt nu. En for-

del mere er, at tårnet er tæt på Jægerkorpsets øvrige bygningsmasse. Så vi i mindre omfang må finde andre bygninger længere væk, når opgaven kræver en speciel klatringsfærdighed, fortæller seniorsergent Preben Vestmar fra Jægerkorpset.

Det manglende tårn ikke haft indflydelse på

Den t-formede åbning er lavet, så det er muligt at række armene ud og 'fange' linerne, når de trækkes retur efter spring.

faldskærmskurser eller anden kursusaktivitet. Projektet blev planlagt i den periode, hvor jægerkorpset ikke gennemfører faldskærmskurser eller anden kursusaktivitet. ■

Tårnet er nu i fuld brug. Et hold på grunduddannelse trænede bl.a. udspring med samlede ben på en solrig og blæsende dag.

DELEBILENS FØRSTE DAGE

Den 1. marts åbnede Forsvarets Delebil som en ny puljekøretøjsportal via www.delebil.dk. Det er et nyt elektronisk system, der skal gøre det nemmere og mere tidsbesparende at bruge puljekøretøjerne.

AF SOFIE CHRISTIANE MAAGAARD JENSEN / FMI

TRANSPORT Udrulningen af Forsvarets delebil er godt i gang, og den gennemføres i etaper rundt i landet. Forventningen er, at systemet er landsdækkende ved udgangen af juni.

- Overgangen fra prøveperioden, hvor vi udelukkende brugte nye biler, til selve udrulningen, hvor vi også skal bruge vores biler, der er op til 7 år, har været forholdsvis smertefri og uden de helt store tekniske

fejl. De erfaringer, man har gjort sig, siden opstarten af Forsvarets Delebil, er overvejende positive, siger major Kristian Kaltoft-Sørensen, der er chef for Motorforvaltende Myndighed.

Det sparer tid for alle

Projektorganisation Motorforvaltende Myndighed har fået feedback fra brugerne, og den går på, at det er nemt at lære og mere tidsbesparende end booking via FIIN og anvendelse af manuel kontrolbog og fysisk overdragelse ved udlån.

- Man styrer selv sin booking, og adgang til bilen sker elektronisk via sin egen nøglebrik på alle tidspunkter af døgnet. Erfaringerne fra testperioden viser, at behovet for køretøjer falder med cirka 10 % alene ved indførelse af systemet. Med online systemet kan man nemlig bedre udnytte køretøjerne, idet mulighederne for fælleskørsel synliggøres, og at man ved transportbehov kan se, at der er ledige køretøjer, forklarer Kristian Kaltoft-Sørensen. ■

Hele vognparken skal bruges

Der bliver ikke købt nye puljekøretøjer før 2019. Samtidig indfører Forsvaret en politik, hvor køretøjer som udgangspunkt udskiftes efter 10 års drift, og når de har kørt 200.000 km. For at kunne udnytte køretøjerne bedre, har man indrettet bookingportalen sådan, at belastningen af enkeltkøretøjer fordeles mere jævnt på alle køretøjer. Det betyder, at biler der har kørt færrest kilometer placeres øverst på bookingsiden. Erfaringer viser, at biler der står øverst på en bookingside bliver valgt først.

Hvordan virker systemet?

For at bruge systemet skal man via sin egen enhed registreres i en database, have et medlemsnummer, et password for at kunne booke, en personlig nøglebrik og en pinkode for at kunne starte bilen.

Brugere der har det nye militære ID-kort med samme chip-type som nøglebrikken, kan bruge ID-kortet med chip i stedet for nøglebrikken.

FAGLÆRERE TOG PÅ FLYVSK INSPIRATIONSTUR

Se reportagen fra turen til Aircraft Interior Expo.

Dennis og kollegaerne studerer ivrigt messens mange tilbud.

For at få inspiration og se, hvad der rører sig i den civile flybranche drog tre faglærere fra flymekanikeruddannelsen til messen Aircraft Interior Expo i Hamborg.

TEKST OG FOTO: NANNA HØYBERG PEDERSEN / VFK

UDDANNELSE Normalt står faglærerne fra flymekanikeruddannelsen bag katederet og underviser de nye flymekaniker-spiser på Air Force Training Centre (AFTC). Men den 14. april rykkede tre af lærerne ud af klasseværelset og tog til Hamborg til messen Aircraft Interior Expo. Det er verdens største messe for fly-interiør, der årligt bliver afholdt to steder; Hamborg og Seattle. - Uddannelse som flymekaniker i Forsvaret er også civilt kompetencegivende, så derfor er det vigtigt også at undervise i civile flyvemaskiner, forklarer Dennis, der underviser i elektronikken i en flyvemaskine. Det vil altså sige alt lige fra det, der advarer piloten om en kollisionskurs til hvordan passagererne streamer de sidste nye film. Det underviser man blandt andet kommende flymekanikere, fordi uddannelsen også kan bruges i det civile liv.

Pastelfarvede

Forsvaret flyver med ganske få passagerer, og derfor er der ikke mange køkkener, toiletter eller underholdningsløsninger i Forsvarets flyvemaskiner.

Men det kunne man finde på messen. Her var det nyeste til fly lige fra både skraldespande og toiletter til

pastelfarvede lædersæder, der er så intelligente, at man kan indstille dem fra en app, mens man venter på at boarder.

Tre på tur

Selvom messen tydeligt var præget af, at det var købere og sælger i flybranchen, der mødtes, så var der ved de fleste stande også tid til at tale med interesserede uden så megen købekraft.

- Der er rigtig mange deltagere på messen, og de er imødekomende, når man går til dem. Det er en mulighed for at skabe nogle kontakter og få noget materiale med hjem til sin undervisning, sagde Dennis.

Det var især faget in-flight entertainment, han virkelig kunne samle inspiration til på messen. In-flight entertainment handler at underholde passagererne - hele den verden, de ser, når de har sat sig i flysædet og skal underholdes på længere ture. Derfor blev mobilens kamera ofte luftet, og tasken var fuld af folder og brochure.

- Der har været nogle virkelig gode indspark. I år var der tre store haller, der var in-flight entertainment-zone. Det er fedt at komme ud og se det nyeste i den civile verden, sagde han.

I år var det lykkedes tre af 12 faglærere at komme af sted på messen. - Vi er kun tre af sted, fordi vi har læ-

remangel. Vi er nødt til at vide noget om, hvad der rører sig i den civile verden, men nogen skal også blive hjemme og undervise eleverne, forklarer han. ■

VIL DU VÆRE FLYMEKANIKER?

For at blive faglærer som Dennis, skal man først være flymekaniker. Flymekanikere er specialister, der arbejder med et hav af vedligeholdelsesaspekter lige fra fejlsløgning, udskiftning, reparation, justering og afprøvning til klarmelding.

Læs mere om mulighederne:

VIL DU VÆRE FAGLÆRER?

Du kan kontakte kaptajn Annette Felber Olsen og høre mere.

Mail: AFTC-UT001@mil.dk

Tlf.: 5086 4778

TURBO PÅ DIGITAL HR

En række IT-projekter vil i de kommende år gøre arbejdet med HR i Forsvaret mere enkelt og effektivt.

AF FORSVARSMINISTERIETS PERSONALESTYRELSE

UDDANNELSE Udvikling tager tid. Særligt når det gælder større IT-projekter, hvor komplekse processer og krav til en enkel brugergrænseflade skal gå op i en højere enhed. Men tiden er godt givet ud, når resultatet er mere effektive administrative systemer, som kan frigøre ressourcer til Forsvarets kerneopgaver. Og det er netop visionen for en række SAP-standard projekter, som Forsvarsministeriets Personalestyrelse (FPS), i samarbejde med Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI), har arbejdet på i en årrække. Projekterne har fokus på at forenkle centrale HR-processer, som fx rekruttering, registrering af arbejdstid og rådgivning.

- IT er et komplekst felt at udvikle, og det tager tid at forbedre brugervenlighed og funktionalitet. Den teknologiske udvikling har somme tider svært ved at følge med visionerne, men vi er godt på vej, og det går kun fremad, hvad IT angår, siger Henrik Sønderkov, der er Business Change Manager i FPS og arbejder med forandringer indenfor organisation, processer, teknologi og adfærd.

Nyt redskab styrker rådgivningsprocessen

Det første af de nye systemer, Employee Interaction Center (EIC), bliver rullet ud i FPS i slutningen af april. EIC skal styrke rådgivningsprocessen og sikre, at kunden får et præcist og kvalificeret svar på sin henvendelse. EIC gør det nemmere at koordinere og registrere henvendelser og effektiviserer dermed de interne arbejdsgange i FPS. Chefer og medarbejdere i Forsvaret kommer ikke direkte til at mærke nogen ændringer i kontakten til FPS, og skal fortsat benytte de kendte serviceindgange til HR, såsom HR-portalen.

Flere projekter forude

I løbet af 2016 og 2017 tages flere nye systemer i brug. Men allerede i efteråret implementeres E-rekruttering, som forenkler rekrutteringsprocessen og støtter op om det nye ansøgningssystem i Forsvaret. E-rekruttering gør det nemmere at opslå stillinger, søge stillinger og få den rigtige medarbejder i stillingen. Samtidig får den ansættende chef større mulighed for at være en del af hele ansættelsesprocessen. - Med HR-strategien er ansvaret for en række opgaver lagt ud til den enkelte chef. Det stiller yderligere krav om, at vores IT-systemer skal være nemme og hurtige at bruge i hverdagen, siger Henrik Sønderkov. ■

HVAD ER SAP OG DEMARS?

Forsvaret har gradvist siden 1999 indført Dansk Forsvars Management- og Ressourcestyringssystem (DeMars), som bygger på det kommercielle SAP-system. DeMars understøtter næsten alle dele af virksomheden (økonomi, materiel og HR). Før DeMars blev driftsopgaverne løst af ca. hundrede forskellige programmer eller udført manuelt.

Forsvarets Informationsdag er et delprojekt under Arbejdsgruppen vedrørende Forsvarsministeriets Opgaveløsning i Arktis (AGFOA). Forsvarets Informationsdag vil blive evalueret løbende og er foreløbigt planlagt til at finde sted fra 2015-2017.
Foto: Lars Andersen, CB reklame.

FRA QAQORTOQ TIL UPERNAVIK:

FORSVARETS INFORMATIONSDAG

I slutningen af maj måned rejser rekrutteringsmedarbejdere til Grønland for at informere om Forsvarets uddannelses- og karrieremuligheder.

AF FORSVARSMINISTERIETS PERSONALESTYRELSE

GRØNLAND Fra den 26. maj til den 10. juni vil en række grønlandske idrætshaller være pyntet i Forsvarets farver, billeder og logoer. Her vil medarbejdere fra Forsvarets Rekruttering stå klar, bevæbnet med informationsmateriale, tests og gode råd til de unge grønlandere, der kommer for at høre om deres muligheder i Forsvaret.
- Det nye tiltag - kaldet Forsvarets Informationsdag - er den første rigtig synlige aktivi-

tet af sin slags for at skaffe flere unge grønlandske ansøgere til Forsvarets uddannelser. Vi håber, at vores bidrag kan være med til at få nogle flere unge grønlandske mænd og kvinder til at søge om en værnepligtsuddannelse eller en professionel uddannelse i Forsvaret, siger major Torben Grinderslev fra Forsvarsministeriets Personalestyrelse.

Test af sprog og fysik
Informationsdagen starter med en overordnet briefing om Forsvarets rolle i Arktis, blandt andet Sirius, og de opgaver, som For-

svaret støtter Grønlands Selvstyre og Rigspolitiet med at løse herunder overvågning, eftersøgning og redning. Herefter vil de unge blive briefet om Forsvarets professionelle uddannelser og værnepligtsuddannelser. De vil også gennemgå en personlig evaluering, tests i dansk og engelsk samt en fysisk test, som omfatter en muskelstyrketest og en løbetur på 2,4 km.

Over 1.600 invitationer
Målgruppen for informationsdagene er grønlandske mænd og kvinder mellem 17

og 26 år. Forsvaret sendte i april måned et personligt brev til 1.660 grønlandere fra ungdomsårgangene 1995 og 1996. I brevet blev de opfordret til at deltage i Forsvarets Informationsdag.
- Det vil være fantastisk, hvis forældre, studievejledere, skolelærere og gymnasielærere også kigger forbi under briefingerne. Det er vigtigt, at de også er klar over hvilke muligheder, der er for de unge, så de bedst muligt kan rådgive dem om deres videre uddannelsesforløb, siger Torben Grinderslev forhåbningsfuldt. ■

Økologiske terræner

MILJØ: Forsvaret kræver økologisk certificering hos fremtidige forpagtere af Forsvarets landbrugsarealer. Kravet gælder for 1823 ha (18,23 km²) og træder i kraft, når kontrakterne igen skal i udbud.

På arealer, der fungerer som sikkerhedszoner omkring skydeterræner og flyvestationer, kan den forpagtende landmand for eksempel dyrke afgrøder som korn eller græs til hø. Forsvaret kan også indgå aftaler med forpagteren om at dyrke særlige afgrøder, eksempelvis majs, for at opnå bestemte øvelseskulisser. Majsmarker ligner det terræn, soldaterne mødte under Forsvarets engagement i Afghanistan og har derfor haft en afgørende betydning for forberedelserne. Forsvaret betaler kompensation til landmanden for den afgrøde, der går tabt under øvelserne. ■

Nyt om HR i Forsvaret på forpers.dk

HR-KONFERENCE 2015

Den tredje årlige HR-konference blev afholdt i slutningen af april over to dage med 154 deltagere fra hele koncernen. De to første konferencer i 2013 og 2014 var med Forsvarskommandoen som vært, men efter omorganiseringen er det nu Forsvarsmi-

nisteriets departement, der står i spidsen for HR-strategien, og værtskabet har denne gang været delt.

Formålet med konferencen var at få mulighed for at skabe en direkte dialog om HR mellem den centrale og decentrale del af

organisationen til gavn for både kunder og strategiudviklere. Men i lyset af at store dele af HR-strategien allerede er implementeret, blev formålet udvidet til også at være et inspirations- og videndelingsforum på tværs af koncernen.

Deltagerkredsen bestod hovedsageligt af chefer og HR-nøglemedarbejdere fra alle dele af koncernen, og som noget nyt var de faglige organisationer også inviteret med. På konferencens første dag var temaet konkrete nutidige udfordringer med

udgangspunkt i en rundrejse, som departementet og Personalestyrelsen foretog i februar måned, samt i oplæg fra operative chefer fra de tre værn. Dag to kredsede om Forsvarsmi- nisteriets område som arbejdsplads i et fremtidigt perspektiv.

Thomas Molin

Blik for fremtiden

I en ikke så fjern fremtid kan tæpperne selv give besked, når de skal støvsuges, og køleskabet bippe, når mælken er sur og skal skiftes ud. Det er et par af de trends, som fremtidsforskere peger på. Thomas Molin, divisionschef i FPS, følger nøje med i tendenserne. For udviklingen har også betydning for, hvordan vi skal agere på HR-området.

- FPS skal først og fremmest levere HR, der understøtter cheferne, så de kan koncentrere sig om kerneopgaverne og beslutninger på HR-området. Vi skal gøre det så nemt som muligt, og derfor er det vigtigt, at vi er forberedt og har blik for fremtiden, siger Thomas Molin. For eksempel viser udviklingen, at fjernledelse vil blive mere udbredt, flere funktioner vil blive varetaget af software og robotter, og folk vil få en løsere tilknytning til arbejdspladsen. For Thomas Molin er HR-strategien et vigtigt redskab til at imødegå fremtidens udfordringer.

- Strategien sigter mod en større fleksibilitet på HR-området. Den er indrettet til at sikre effektiv HR samtidig med, at medarbejderne trives, og koncernen kan tiltrække og fastholde folk, siger Thomas Molin.

Karsten Fledilius

Strategiens muligheder

For mange militære ansatte er det fagre nye verden at have fået ansvaret for egen karriere. I Air Transport Wing bruger chefen, oberst Karsten Fledilius Jensen, rammerne i HR-strategien til blandt andet at guide sine medarbejdere om karrieren.

- Vi bruger udviklingssamtalerne til at skabe dialog omkring medarbejdernes ønsker om karriere og videreuddannelse. Vi kigger på vores struktur og undersøger, hvilke muligheder der er. Det er vigtigt, at mine medarbejdere ved, at vi gør en indsats for at hjælpe dem.

For at få en succesfuld implementering af HR-strategien er ærlighed og en konstruktiv tilgang altafgørende.

- Der er nogle ærgerlige vilkår, for eksempel besparelser, som vi kan ikke gøre noget ved. Og så skal vi ikke bruge energi på dem. Jeg forsøger at fokusere på, hvilke udfordringer vi rent faktisk kan arbejde med, og hvad jeg kan gøre for, at de negative konsekvenser ikke føles så belastende for medarbejderne, siger Karsten Fledilius Jensen, der også har anerkendelse stående højt på listen.

- Drive og motivation skal belønnes og gerne hurtigt. Det gælder om at fejre succeserne.

Henrik Ryberg

Vi er stadig unikke

Uddannelsesområdet har været genstand for en del debat i forbindelse med HR-strategien. Kommandør Henrik Ryberg, der har været med i strategi-arbejdet fra start, har forståelse for de bekymringer, han hører rundt omkring, men han mener, at et mere dynamisk uddannelsessystem er en fordel:

- Det, at medarbejderne kan få deres realkompetencer og civile uddannelser meriteret, giver flere muligheder for at benytte den enkelte kompetencer i Forsvaret - og gør det nok også mere attraktivt at komme tilbage. Det, tror jeg, kan få betydning i en periode med højkonjunktur. Generelt er benchmarking med det omkringliggende samfund en central del af strategien:

- Forsvaret er noget særligt, og vores kerneopgave er unik. Men på HR-området giver det værdi, at vi kan sammenligne os med andre og vise, at vi bruger ressourcerne ansvarsfuldt, siger Henrik Ryberg, der dog anerkender, at de nye præmisser ikke bliver implementeret fra den ene dag til den anden:

- Der er ingen tvivl om, at det er en stor forandring. Der skal vi i FPS måske give myndighederne lidt mere tid og plads til at justere - og så skal vi naturligvis rådgive og støtte.

Steen Kjærgaard

De gode historier

Major Steen Kjærgaard er stabschef på Hærens Officersskole. Han ser stadig udfordringer med HR-strategien, men har efter konferencen fået et bedre forståelsesgrundlag for den:

- Jeg tror, at strategien har været overskygget af besparelseskra- vet på 2,7 milliarder kroner. Men besparelser eller ej, så skal Forsvaret matche den virkelighed, samfundet er på vej hen mod - også på HR-fronten. Så ændringerne var nok kommet uanset hvad. Der har vi som chefer et stort ansvar for at forklare ændringerne og støtte vores medarbejdere.

Den største udfordring ser Steen Kjærgaard på uddannelses- og fastholdelsesområdet, hvor han er bekymret for, om Forsvaret kan få de nye typer af officerer til at fortsætte en karriere i Forsvaret efter uddannelsen:

- For at imødegå den udfordring har vi alle et ansvar for at brande Forsvaret. Vi skal fortælle de gode historier og fortælle, hvorfor det er noget særligt at være soldat. For det er noget særligt. Som soldat er du en del af noget større, som ikke kan sammenlignes direkte med andre typer virksomheder.

Anne Bill

Smittende engagement

Oberstløjtnant Anne Bill er bataljonschef i Telegrafregimentet og har deltaget i samtlige HR-konferencer.

- Selvom jeg har arbejdet med HR længe, er det rart at få vendt sine HR-udfordringer i et forum som dette, siger Anne Bill.

Anne Bill har blandt andet fået øjnene op for værdien af udviklingskontrakten som et strategisk værktøj.

- Vi er sat i verden for at levere operativ effekt. Der er udviklingskontrakten et vigtigt redskab til at få opfyldt konkrete kompetencebehov. Inspireret af "best practice" i en af flyvevåbnets wings har jeg set fordelene ved kontrakten, hvor vi kigger et år frem og evaluerer indsatsen. Hvis vi bruger udviklingskontrakten systematisk, kan vi også bedre vurdere effekten af vores kompetenceudvikling.

Den psykologiske kontrakt med medarbejderne har Anne Bill også fået inspiration til at bruge under HR-konferencen.

- Nogle af mine medarbejders virkelighed har ændret sig meget som følge af forsvarsforliget, og selv om jeg synes, at jeg har stor fokus på HR, så er jeg blevet overbevist om, at fornyelse af den psykologiske kontrakt med mine mest berørte medarbejdere vil give rigtig god mening, siger Anne Bill.

"ALLE DE ONDE TANKER KOM UD"

Svære mavesmerter, mareridt og tudeture. Søskeneparret Thea og Mads Anker slip fra de mørkeste tanker, da de deltog i en børnesamtalegruppe

En sammentømret familien Anker anno 2015. Søskeneparret Thea og Mads har fået et mere afslappet forhold til deres far Per Ankers udsendelser, efter de i 2009 deltog i en samtalegruppe for børn med forældre i Afghanistan. (Fra venstre mod højre er det Tina, Thea, Mads og Per Anker.)

TEKST OG FOTO: KRISTINA SCHÖNNEMANN / VETERANCENTRET

PÅRØRENDE - Nogle gange havde jeg vildt ondt i maven i børnehaven, men jeg vidste ikke, hvad det var. Det gik ikke væk ved at tale med min mor. Så jeg holdt det mest for mig selv, siger Mads. Familien Anker sidder i køkkenalrummet i deres parcelhus i Holstebro. Mads, der i dag er 12 år, husker stadig, hvordan en knude i maven voksede frem, da hans far, seniorsergent Per Anker, i 2009 stod foran en udsendelse. Dengang kørte Forsvaret et pilotprojekt, og de to søskende

blev tilbudt at blive en del af en samtalegruppe for børn. Et tilbud, deres pædagoguddannede mor, Tina Grydbæk Anker, ikke var sen til at tage imod.

To former for mistrivsel
Dengang voksede mediernes opmærksomhed på indsatsen i Afghanistan i takt med, at listen over faldne soldater blev længere og længere. Mads og hans storesøster Thea, der dengang var seks og syv år gamle, var angste over at sende deres far af sted. Også selvom de fik at vide, at han udelukkende skulle arbejde inde i lejren, fordi han var udsendt af Trænregimentet. - Jeg kunne lige pludselig begynde

at græde oppe i klassen, fordi jeg kom til at tænke på, at han kunne dø lige nu. Det var klamt. Men det vidste de andre i klassen jo ikke, så jeg tror, de tænkte 'hvad sker der lige der?', siger Thea. Thea græd ofte, havde grimme mareridt og kom i konflikter med andre i skolen og i fritidshjemmet. - Hvis man snakkede med sine bedste venner, sagde de, at det forstod de godt. Men det gjorde de jo egentlig ikke, siger Thea i dag. Mads var lige modsat. Han tav og kapslede det hele inde i sig selv, indtil det gjorde alt for ondt i maven.

Andre som dem
Bror og søster mødtes så med fire

andre børn gennem et lille halvt år, hvor to af Forsvarets socialrådgivere gav dem forskellige øvelser. Mads og Thea var begge nervøse den første gang. - Først var der navnerunde. Så gik vi ned i gymnastiksalen og fik en bold, som man sendte videre. Når du fik bolden, skulle du sige, hvorfor du var her, og hvordan man havde det og sådan noget. Det var dér, vi alle sammen fandt ud af, at vi havde én ting til fælles. Vi havde alle sammen en forælder, der var udsendt, husker Thea. Det husker Mads også. - Jeg fortalte, at jeg var bange for, at far blev skudt eller trådte på en bombe. Det var frygtelige tanker.

Men dem havde de andre børn også, siger han. Nerverne forsvandt, venskaber opstod, og snakken gik. Mads begyndte at lukke op. Først i gruppen og senere over for sin mor. - Når jeg begyndte at fortælle, var det rart. Det at have ondt i maven forsvandt næsten, siger han og kigger op på Thea. - Jeg græd faktisk heller ikke så meget. Alle de onde tanker kom ligesom ud. Vi snakkede om det, og måske fældede jeg en tåre, siger hun og tilføjer: - Det var som om, ens tanker kom på plads igen. ■

NÅR MOR ELLER FAR IKKE SLIPPER KRIGENS SKYGGER

Nyt pilotprojekt skal hjælpe børn af veteraner til at tale om, hvorfor det er svært, når mor eller far har efterreaktioner.

TEKST OG FOTO: KRISTINA SCHÖNNEMANN / VETERANCENTRET

SAMTALE Min far går ikke på arbejde som andre fædre. Han ligger på sofaen derhjemme, og så må man ikke forstyrre ham. Ellers bliver han meget sur. Tanker som disse kan kværne løs hos mange af de børn, der har en mor eller far, som er kommet hjem fra en udsendelse med ar på sjælen. Et nyt tilbud om samtalegrupper for børn og unge skal hjælpe dem til at tackle den svære udfordring. Det fortæller Bente Skovby Burke fra Veterancentrets Militærpsykologiske Afdeling, som er en del af styregruppen for de nye samtalegrupper. - Børnene fortæller, at det kan være rigtig ensomt. De føler sig anderledes og "dømt ude" af fællesskabet. Og det kan tage overskud fra det at gå i skole eller at være social med andre børn. På den måde kan en mistrivsel brede sig som ringe i vandet, siger hun.

Lærer strategier
Samtalegrupper for børn er et velkendt redskab i både Psykiatrifonden og Kræftens Bekæmpelse, ligesom Forsvaret for år tilbage havde et lignende projekt for børn af soldater på vej i krig. - Børnegrupperne udmærker sig ved, at børnene

får sat ord på det, de selv går og bokser med. Det har en effekt, at de kan lytte til andre, der har det på samme måde, og de får nogle idéer til strategier fra andre, siger Bente Skovby Burke.

Derudover skal grupperne være et frirum, hvor det er sjovt at være, og hvor man også kan få nye venner.

Det er som regel ikke et problem at motivere de unge eller børnene til at deltage i grupperne. Derimod kan der måske ligge en barriere hos forældrene, erkender idémændene i projektgruppen.

Det kræver mod

Veterancentret arrangerer derfor aftensmad de dage, gruppen mødes, ligesom betaling for transporten til og fra samtalerne bliver dækket. Og er der andre udfordringer eller betænkeligheder, står gruppelederne klar til at hjælpe.

- Vi har hørt rigtig mange historier og kender også de vilkår, familierne lever under, så vi bliver sjældent overraskede. Det er ikke vores rolle at dømme, men at finde en måde at hjælpe familien videre på, siger Bente Skovby Burke og fortsætter: - Man skal se det som en investering, man sætter i banken - både for en selv og for ens børn. Problemerne forsvinder ikke, men det kan være en lettelse at dele dem med andre. Det kræver mod på samme måde, som det kræver mod at gå i krig. ■

OM PROJEKTET:

Projektet kører over de næste tre år og er en del af en ekstra bevilling fra Folketinget. Samtalegrupperne bliver inddelt efter modenhed omtrent 8-12 år og 12-16 år. Grupperne mødes hver uge kl. 17-19, i alt 10-12 gange på et halvt år. Forældrene, også dem der ikke længere bor sammen, kan under børnenes samtaler udveksle erfaringer med andre forældre, stille spørgsmål til psykologer og socialrådgivere og høre relevante oplæg. De første efterårsgrupper begynder i Høvelte og Holstebro til september, mens de næste flyttes efter behovet.

HVORDAN FOREGÅR GRUPPERNE?

Første skridt er en forsamtale med informationer om gruppeforløbet, og som også sikrer en god dynamik i grupperne. Hvert gruppemøde har et tema, hvor samtalerne kobles med kreative aktiviteter samt leg for de mindste. Holdet afsluttes med en samtale om udbyttet samt eventuel ekstra støtte til familien. Ring til Bente Skovby Burke på 72 16 32 59 eller Henrik Becker Klausen på 72 16 32 56, hvis du vil vide mere.

BØRNEGENES SMÅ TEGN:

Som hovedregel reagerer børn og unge enten udadvendt eller indadvendt. En udadreagerende reaktion kan være vrede og frustration: at man enten bliver til besvær i skolen eller på tværs derhjemme. Andre børn reagerer ved at trække sig socialt og ved at blive passiv for ikke at være til besvær for sine pressede forældre.

Man skal se det som en investering, man sætter i banken - både for en selv og for ens børn, siger Bente Skovby Burke om at lade sine børn deltage i Veterancentrets nye samtalegrupper.

MANGE ANSØGERE TIL DE NYE OFFICERSUDDANNELSER

Interessen for de nye officersuddannelser har været stor, og flere kandidater end forventeligt har søgt om optagelse.

AF FORSVARSMINISTERIETS PERSONALESTYRELSE

REKRUTTERING

Siden jul har reklamefilm fra Forsvarets Rekruttering kørt på tv-kanaler og i landets biografer som led i en ny integreret kampagne for Forsvarets nye officersuddannelser. Denne gang skulle der rekrutteres fra et nyt segment, nemlig bachelor- og professionsbacheloruddannede.

Interessen har været stor. Der var behov for minimum 222 kvalificerede ansøgninger i forhold til rekrutteringsbehovet, og Forsvarets Rekruttering har modtaget 293

kvalificerede ansøgninger. Et resultat, der er noget bedre end det, som undersøgelser af det forventede rekrutteringspotential viste i 2014.

Kandidaterne afprøves

Næste skridt bliver at afprøve de nye kandidater og optage de egnede på de nye uddannelser. Da der er tale om en ny målgruppe, er der samtidig tale om nye erfaringer i forhold til udvælgelsen af egnede kandidater. Udvalgte vil vise, hvor mange kvalificerede ansøgere fra den nye målgruppe, der skal til for at opfylde rekrutteringsbe-

hovet på de respektive officersuddannelser.

Selve rekrutteringsarbejdet fortsætter ufortrødent i samarbejde med Forsvarets myndigheder.

- De indledende kampagner og rekrutteringstiltag er blot et skridt på vejen. Der er tale om et nyt produkt og nye målgrupper, så rekruttering til de nye officersuddannelser beror på en langsigtet bearbejdning af målgrupperne for at sikre en stadig større og mere stabil rekrutteringsbase fremadrettet, siger Anders C. Bech, der er chef for Marketingsektionen ved Forsvarets Rekruttering. ■

STATUS PÅ ANSØGNINGER

De kvalificerede ansøgninger dækker umiddelbart behovet til Hærens officersuddannelse og til taktisk officer i Søværnet og til Kontrol- og Varslingsofficer i Flyvevåbnet. Der er ikke modtaget tilstrækkeligt med ansøgninger til uddannelsen som våben- og elektronikteknisk officer i Søværnet, hvor der er krav om specifikke elektrotekniske bachelorretninger, som er adgangsgivende. Det medfører, at rekrutteringsbasen er meget begrænset, og at udfordringen er større end for de øvrige officersuddannelser. Der tilrettelægges derfor en ekstra rekrutteringsindsats for det tekniske segment i det kommende skoleår.

RUNDBORDSSAMTALER OG LANGHÅRET PÆDAGOGIK I FORSVARET?

- **Det får I ikke, men den nye bog om instruktørvirke** er ikke ligefrem kæft trit og retning, fortæller orlogskaptajnen bag fremtidens sergenter uddannelses-metoder.

AF THOMAS JERICHOW / FAK

UNDERVISNING

Det hele handler om eleven! Så enkelt sammenfatter forfatter Thomas Grønlund den nye bog om instruktørvirke i Forsvaret. Grønlund, der er orlogskaptajn ved Forsvarsakademiet, har skrevet bogen sammen med lektor Peter Sjøstedt og de vil gerne skubbe lidt til de unge sergenter, som skaber fremtidens soldater rundt omkring i Forsvaret. - Faktisk er Forsvarets gamle bog om uddannelse og pædagogik "Undervisning i praksis" stadig ret god, men ånden er ikke

i tråd med vores tid. Derfor er der behov for en ny udgave, og i den flytter vi instruktørernes fokus fra selve leveringen til elevens engagement. Sådan fungerer det bedst for de unge i dag, fortæller Thomas Grønlund.

Bogen testkøres flere steder i Forsvaret i løbet af sommeren og de første, nyudnævnte sergenter, der har haft den på sergentskolen, kommer ud først i 2016. Men inden er holdet bag den nye pædagogiske linje på rundtur til de fleste tjenestesteder for at fortælle chefer og andre relevante om de nye toner, de skal forvente fra de unge sergenter, når de underviser. Forfatterne har også samlet instruktører og faglærere fra

sergentskolerne for at få input, inden bogen lanceres endeligt i foråret 2016.

Fra leverandør til facilitator

Forfatter Thomas Grønlund satser på at få så meget debat om de nye pædagogiske principper inden bogen gøres helt færdig. -Det er et markant, men ikke et stort, spring at flytte det pædagogiske fokus over på den enkelte elevs læring. Traditionelt har vi jo, i Forsvaret, opfattet lektioner og undervisning som meget lærer/instruktør drevet. Instruktøren var leverandør. Eleverne opfattede vi primært som relativt passive modtagere. I fremtiden fokuserer vi på elevens

engagement og perspektiv, forklarer Thomas Grønlund. Han opfordrer lærere og undervisere til at være kritiske men også konstruktive, når "Instruktørvirke i Forsvaret" rammer dem i nærmeste fremtid.

Lærebogen "Instruktørvirke i Forsvaret" kan læses på Forsvarsakademiets forskningsdatabase: http://pure.fak.dk/portal/files/5579043/Instrukt_rvirke_NET.pdf, og er uddelt til sergentskolerne. Forfatterne modtager gerne input og kommentarer på debatsiden på Icecore: Instruktørvirke i forsvaret, ERFAsite. ■

- Jeg synes, at bogen er vigtig. Forsvarets nuværende bog "Undervisning i praksis" er utidssvarende og mangler lidt dybde. De unge i dag forventer både dialog og samspil med underviseren. Det er der mange instruktører, som ikke er uddannede til i dag, fortæller oversergent Søren Romvig Jensen fra Flyvevåbnets Sergentskole i Karup. Han er en af de rutinerede instruktører, som har deltaget i seminarer for at diskutere og udvikle den nye bog.

- Bogen sætter ord på mange ting, som vi allerede gør, men som vi ikke har defineret i Forsvaret endnu. Tanken om instruktøren som facilitator, der inspirerer eleven til selv at reflektere og lære, er helt i tråd med de unge, jeg ser på sergentskolen i dag, fortæller Kenneth Holm Jensen, faglærer fra Hærens Sergentskole i Varde. Han har været med til at evaluere bogen inden lanceringen.

FØRSTE FLYVETUR ER NÆSTEN GRATIS

Efter et halvt år på sergentskolen kan piloteleverne endelig se frem til deres første flyvetur. Der er kun én forventning til dem; de skal nyde turen. For efter landing begynder alvoren, og høje krav betyder, at ikke alle gennemfører uddannelsen.

TEKST OG FOTO: EMMA KIRKETERP / VFK

DOLLARRIDE Drengedrømmen manifesterer sig på himlen over dem i form af et F-16 kampfly, da piloteleven LOS og hans instruktør MIC gennemgår det uventede tjek af det lille T-17 træningsfly. F-16'eren, kampflyenes ukronede konge, flyver lavt ind over hangaren som for at vise, hvad de aspirerende piloters anstrengelser kan belønnes med i sidste ende.

Efter én uge på Flyveskolen skal piloteleverne i luften for første gang. Selv om det ikke foregår siddende i cockpittet i drømmenes F-16 men i Flyveskolens lille, manøvredegytne T-17 Supporter, er det en dag, som de ti elever har set frem til.

- Vi har ventet så lang tid på vores første flyvetur. Det er forløsningen, siger 27-årige LOS.

Synlige beviser

LOS er hans pilotnavn, sat sammen af tre bogstaver fra hans civile navn. Navnet blev udleveret sammen med flyverdragt og pilotjakke første dag på Flyveskolen. Det er mere end blot to stykker tøj og tre bogstaver. Det er synlige beviser på, hvad de er i færd med. Næmlig at uddanne sig til piloter.

Det er en uddannelse, de ikke er sikre på at færdiggøre, for inden de om fem måneder skal til USA og specialisere sig, skal de igennem flere stopprøver, der sorterer de ikke-egnede fra. Ifølge statistikken er det cirka halvdelen.

Forventningerne og kravene lurer i baggrunden, og efter kun tolv timers flyvning venter solotjekket. Så skal piloteleverne kunne flyve T-17'eren selv.

Intet er gratis

Men i dag skal piloteleverne bare nyde turen og få en idé om, hvordan det er at flyve. Suge til sig af instruktørens viden.

- Man siger, at den første tur er gratis, fordi der ikke er nogen forventninger. Men der er ikke noget, der er gratis,

så vi betaler vores instruktør med en en-dollarseddel, som vi har udsmykket, siger LOS.

LOS finder den dollarseddel frem, som han senere skal give videre til sin instruktør. Den er foldet efter en video, han har fundet på nettet, og forestiller selvfølgelig en los. Med solbriller.

Koncentrationsbesvær

De fem første elever er sendt i luften, så mens de fem andre venter, gennemgår de tjeklisterne. Her kan de læse, hvad de skal huske, når de skal starte flyet, taxie og lande igen. På papiret er rutinerne skrevet som forkortelser, men bag de få bogstaver gemmer sig engelske remser, der mest af alt minder om tungevrider.

Klasselokalet ligger lige ud til flyvepladsen, og hver gang de hører en motor blive startet, er det som om, at de få timers ventetid er uendeligt lange.

- Jeg kan slet ikke koncentrere mig, siger LOS til sidemakkeren. Han har det på samme måde.

Klar til afgang

Ude ved flyet er LOS og MIC ved at gøre klar til afgang. Hjelm og sikkerhedssele er spændt, og MIC lukker cockpittet. Knapper, ror og pedaler fungerer, som de skal. Og LOS er nu klar til sin første flyvetur.

Motoren starter med en dyb brummen. Propellen drejer rundt, og halen letter en smule. Det lille fly og besætningen taxier ud til landingsbanen, hvor de holder i kø blandt de andre aspiranter.

LOS og MIC afventer signal fra tårnet om, at de må flyve. Endelig får de grønt lys. Flyet tager fart, og så letter de.

45 minutter senere er flyet igen landet, men LOS er rent mentalt ikke helt nede på jorden endnu.

- Det var fremragende, men det er nok først i aften, når jeg ligger i min seng, at jeg fatter, hvad der er sket i dag, siger LOS. ■

T-17 Supporter er Flyveskolens træningsfly, som piloteleverne flyver i, inden de måske sendes videre til USA på den lange pilotuddannelse.

FORSVARETS UDDANNELSER UDDANNELSER DU KAN SØGE NU

- Frømand
- Jægersoldat
- Sirius patruljefører

Grundlæggende uddannelser som Forsvarets Rekruttering i FPS udbyder på forsvaret.dk/uddannelser

LÆS HVORDAN DU SØGER PÅ
WWW.FORSVARET.DK/UDDANNELSER

Lær at sejle

SEJLSPORT: 28. april var der standerhejsning for de 80 medlemmer i sejlsportsafdelingen i Søværnets Idrætsforening i København. Alle med tilknytning til Forsvaret kan blive medlemmer. Nybegyndere fra Hæren og Flyvevåbnet har før fået duelighedsbevis i foreningen. Aktiviteterne ligger om tirsdagen, hvor der er træning og kapsejls indtil september. Der er også mulighed for at låne en folkebåd til weekendsejls og en Albin Ballede i ferieperioden. Medlemskontingentet er på 200 kroner. Foto: Katrine Marboe

Læs mere her: <http://www.sif-idræt.dk/> ■

Rekorddyk på over 80 meter

DYKKERE: Søværnets dykkere skrev historie, da de 20. april var nede på det dybeste dyk, Søværnet hidtil har udført fra et dykkerskib, og det er takket være den nye dykkerplatform skibet Søløven. De fire dyk på over 80 meter foregik alle med klokke og HELIOX blanding. Det dybeste dyk var 82,5 meter. Formålet med dykningen var ikke ren rekordjagt. En af de opgaver Søløven kan få, er at lede efter sorte bokse, hvis et fly styrter ned i danske farvande. Med de vellykkede dyk er dykkerplatformen parat til en sådan eftersøgning, hvis ulykken skulle ske. Med kapaciteten til at dykke på 80 meter dækker Søløven nu 90 % af de danske farvande. ■

Den berømte plankeøvelse indgår ikke i coretesten, hvor man i stedet laver statisk ryg. 120 sekunder kan være rigtig lang tid, når kroppen skal holdes helt lige.

DYKKERE I BEDRE FORM

På en af årets første dage blev Morten Saxtorp og hans kolleger på Center for Dykning udsat for Forsvarets nye fysiske test. Første dag efter påske blev testen gentaget.

TEKST OG FOTO: ANDERS V. FRIDBERG / VFK

BASISKRAV

I årets første nummer fortalte Forsvarsavisen om dykkerinstruktør Morten Saxtorp og hans kolleger fra Søværnets Center for Dykning, der gennemgik testen til de nye basiskrav. Og lovede at følge op på artiklen, når de ansatte skulle udsættes for testen igen. Det blev de lige efter påske.

Ledelsen her på skolen fokuserer på idrætten og har besluttet at teste os ca. hver tredje måned for at vænne os til målinger og at holde os på beatet. Jeg tror det er godt, at vi er begyndt på det og følger op, forklarer seniorsergent Peer Haagerup, der er ansvarlig for idrætten på Center for Dykning.

Ved den første test klarede dykkerinstruktør Morten Saxtorp sig fornuftigt igennem. Han fik en advarsel i lungesøvelsen og stoppede på grund af forvirring om afmærkningen med at løbe små 100 meter for tidligt i 12-minutters testen, men klarede ellers kravene. Den gang sagde han,

at han ville skrue lidt op for træningen for ikke bare at kunne bestå basiskravet, men gøre det med overskud.

- Vi har jo trænet en lille smule, så jeg håber og tror, at det er blevet bedre. Selv om de altid lægger testen lige efter en ferie, siger en optimistisk Morten Saxtorp inden anstrengelserne går i gang.

Dykkerne har som andre ansatte i operative enheder stadig træning på ugeplanen. Men det er ikke blevet til så mange træningsgange, som der har været uger siden nytår, fordi uddannelsesafdelingen, hvor både Peer Haagerup og Morten Saxtorp er ansat, har været meget på havet med nye dykkere. Ophold på dykkerskibet betyder både dårligere træningsfaciliteter og begrænsninger på træningsmængden, fordi der er mange andre opgaver og fordi dykkerne ikke må træne, når de har udført dybe dyk.

Styr på teknikken

På trods af at træningsindsatsen ikke har

været kæmpestor, klarer Morten Saxtorp den nye test uden problemer. For ikke at presse nogen unødigt har Peer Haagerup valgt kun at teste de ansatte til det krævede niveau (niveau 2). De får altså ikke lov at fortsætte øvelserne, når tidskravet er klaret. Derfor kan Morten Saxtorp ikke se, om han kunne have nået det næste niveau (niveau 3 som er kravet til de operative enheder), men han er ikke presset i nogen af øvelserne.

- Jeg synes, at det er gået godt. Der har ikke været nogen problemer i dag. Men det er også fordi, at man nu har prøvet det så mange gange. Sidste gang var det nyt, og man skulle vænne sig til teknikken, siger Morten Saxtorp.

En af dem, der ikke klarede den første test, var Benny, der er korporal og hjælpeinstruktør. I januar kunne Benny ikke holde sine ben stabile, da han skulle lave de 30 lunges med 20 kg på skulderne, og han blev dømt ude af testlederen. Ved den nye test er der ingen slinger i Bennys ben.

-Jeg har trænet lunges et par gange om ugen. Jeg startede uden vægt og har så sat vægt på gradvist til jeg kunne honorere kravene. Jeg føler, at testen her er meget tekniskspecifik. Man er nødt til at træne hver enkelt øvelse, siger han.

Maxtest til sommer

Samlet set er der fire ud af 20 ansatte, der ikke klarer basiskravene. Det er en forbedring i forhold til testen i januar, og selv om Peer Haagerup ikke har gennemført så mange idrætstimer, som han har ønsket, er han overbevist om, at formkurven for Center for Dykning peger i den rigtige retning.

-Vi nåede igen kun til niveau to. Men de gjorde det med større overskud, de kunne tale sammen og de kunne grine, siger han.

Center for Dykning gennemfører en ny test om ca. tre måneder. Den bliver ude stop, når basiskravet er klaret, så de ivrige dykkere kan få lov at presse sig selv maksimalt. ■

CIRKELTRÆNING (CIRKELPROGRAM PÅ 20 MIN. FRA "TRÆN MED FORSVARET")

Vi tager afsæt i programmet fra sidste måned og udbygger nu til 20 min. træning og lidt flere øvelser i hver runde. Dette er et moderat hårdt cirkeltræningsprogram. Du skal skiftevis være aktiv i 20 sekunder og holde pause i 10 sekunder. Brug pauserne til at blive klar til næste øvelse. I hver runde skal du lave 10 øvelser, og der er 4 runder i alt. Hele programmet tager 20 minutter.

Rækkefølgen er:

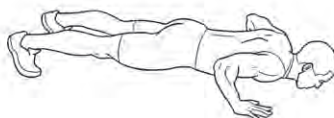
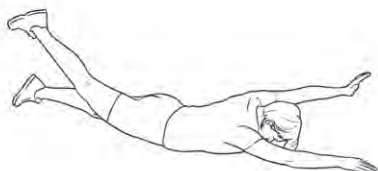
Skyggeboksning
Skrå mavebøjning albue til knæ
Returløb
Rygstrækninger med diagonaløft
Skyggeboksning
Armstrækninger
Returløb
Lunges baglæns
Skyggeboksning
Dips på stol

Du kan se video af øvelserne på nettet, hvis du er i tvivl om udførelsen.

Gå ind via www.kortlink.dk/gp2k.

Eller hent app'en "Træn med Forsvaret" til din tablet eller telefon.

LØBEFEST FOR ALVOR

Hærløbet har vokset sig stort siden 2012. I år løb mere end 1000 glade motionister rundt i Søndermarken og i mål på Frederiksberg Slot. Løbet er arrangeret af kadetterne på Hærens Officersskole. De kunne i år give en check på kr. 111.675 videre til Kammeratstøtteordningen, der vil bruge pengene på projekter for veteraner og deres familier. Forsvarsavisen spurgte en god håndfuld løbere, hvorfor de løber Hærløbet. ■

” Jeg løber for dem, jeg kender, der har været udsendt og dem, der har behov at blive støttet. Jeg vil gerne støtte en god sag og så er det hyggeligt, at tage af sted. Vores kompagni har lavet en tur ud af det, så vi regner med at have en god aften.

” Jeg løber fordi, at jeg er blevet en del af Team Veteran, og vi skal støtte op om os selv, så selvfølgelig løber vi Hærløbet. Jeg møder mange gamle kolleger og det er et sundt fællesskab vi har her. Det er dejligt at se, at vores borgere i Danmark støtter op om soldaterne, både de aktive og de gamle.

” Jeg vil gerne støtte krigsveteraner. Dem, der har været i krig, og har ar på krop eller sjæl. Vi er jo inden for samme branche kan man sige. Og så skal vi hygge os. Vi har glædet os til at spise hot dogs og drikke en øl med vores sergenter. Vi er lige under 100 fra kompagniet.

” Jeg løber for at støtte op om veteranerne. Jeg har haft med veteraner at gøre i de seks år, jeg har været i Slagelse og det betyder meget for mig og for regimentet, at der også er nogle ude fra, der støtter op. Det tyder på, at der er opbakning, til det vi laver.

” Jeg løber Hærløbet, fordi vores officemanager spurgte om vi ville være med. Vores gamle direktør er forsvarsmand, så jeg tror, at det er i den forbindelse. Men det er en fin ting, at man støtter veteraner. Det er noget specielt.

Baglandet:

Mette Olsens mand, Kim, sejler på fregatten Peter Willemoes. Han har kun været udsendt en gang, mens de har kendt hinanden. Men selvom udsendelserne ikke har været mange, så er han alligevel meget væk hjemmefra.

AF MICHAEL AAGAARD JENSEN / VFK

PÅRØRENDE Da vi mødte hinanden, havde han landtjeneste på infirmeriet på Holmen i København. Så det var et almindeligt otte-til-fire-job. Men med forsvarsforliget blev hans stilling nedlagt, og han kom over på Peter Willemoes, hvor han er sanit i dag, fortæller hun.

Både ude og hjemme

Da Kim skiftede fra landtjeneste til at sejle, opdagede Mette Olsen et af paradokserne ved at være gift med en professionel soldat.

- Det, der i virkeligheden er så sindssyg svært, er det der med, at de både helst vil være ude og hjemme. Jeg kan forestille mig, at det er sådan for alle, der har været professionelle soldater længe. For at Kim kan trives allerbedst, så skal han faktisk væk fra mig i perioder. Den er svær at kappere som pårørende, for jeg vil jo gerne have, at han skal have det bedst, når han er hjemme hos mig. Det kom meget bag på mig, fortæller hun.

Tjenesten på Peter Willemoes er anderledes end så

mange andre, da det er et nyt skib, og der har været meget uddannelse af den nye besætning. Det har gjort, at Kim er meget væk hjemmefra.

- Der er en masse udfordring i, at han er meget væk. Det er et andet liv end otte-til-fire. Det er også et andet liv, end hvis han var på forretningsrejse. Jeg ved ikke med sikkerhed, hvornår han er væk, og hvornår han er hjemme. Der er selvfølgelig en tentativ sejlplan, men den ændres indimellem. Det kan for eksempel være svært at planlægge ferie sammen. Det er svært ikke at kende de præcise datoer. Sidste år kom udsendelsen til Syrien så pludselig oven i, siger Mette Olsen.

Assad og bryllup

I maj 2014 blev Kim udsendt som en del af operation REC SYR 2014. Her skulle han og resten af besætningen hjælpe med at fragte kemiske våben ud af det krigshærgede Syrien. - Vi viste intet om datoer. Ikke hvornår han skulle af sted, eller hvornår han kom hjem. På det tidspunkt afhang alt af, hvordan Assad opførte sig, fortæller Mette Olsen.

For Mette og Kim var det ikke kun hverdagsting, der var svære at planlægge. De havde også en vigtig dato i

august 2014.

- Vi skulle planlægge et bryllup, for vi skulle giftes 9. august. Vi fik at vide, at han måske først ville være hjemme igen den 4. august, så jeg måtte planlægge bryllup selv. Det er hårdt, når det er noget, man meget gerne vil være fælles om. Kim mistede muligheden for at være med til planlægningen, siger Mette.

Heldigvis gik det op i en højere enhed, og de kom hjem en måned før brylluppet, så der var trods alt lidt tid til at få de sidste ting på plads sammen.

Giver mening

Selve missionen gjorde det lidt nemmere for Mette.

- Det han skulle ned og lave gav mening. Jeg er stolt af at have en mand, der gør en forskel. Han var med til en mission, der skulle forhindre, at uskyldige mennesker risikerede at få klogas og andre grimme ting i hovedet. Så jeg er rigtig stolt over det arbejde, de udførte, fortæller hun.

Som ægtefælle til en sømand, oplever Mette Olsen, at hun er meget alene i hverdagen.

- Det er svært, når der er noget, vi gerne vil gøre sammen. Og det er svært, når vi ikke er sammen om de ting, der be-

FACEBOOK

FØLG
FORSVARET
PÅ

facebook

Forsvaret shared Hærens post.

Posted by Sune Wadskjær Nielsen [?] · May 1 at 9:13am · 🌐

Så kan vi præsentere hærens nye pansrede mandskabsvogn. Det bliver Piranha 5. Hvad synes I om den?

Hæren added 5 new photos.

Hæren skal have nye pansrede mandskabsvogne, og valget er faldet på Piranha 5, fordi den bedst opfylder alle Hærens krav til en moderne pansret mandskabsvogn.

Læs mere her:
www.kortlink.dk/gmqh

Kalinka Karina Kristensen Den er fed .. ku godt tænke mig at komme på øvelse i den ..

Like · Reply · May 1 at 10:52am

JEG LÆSER

DANMARK, GURRE, STRANDEN.

Jan Rosiek

LÆS Troede det var en letlæst inspirationsbog til sommerens cykelture. Litteraturprofessoren er dog noget tungere i spytet i analysen af århundreders litteratur om især Kong Valdemar og Tove. Giver stor indsigt i dansk litteraturs udvikling i forhold til nationalisme og danskhed. Har ikke læst bogen helt færdig endnu, men det sker snarest.

STILLIDSEN

Donna Tartt

LÆS Tyk og tung bog rent fysisk, men letlæst og herligt underholdende. Har både feinschmeckernes nørdede forhold til europæisk rennæscansekunst, antikke møbler og godt håndværk, og spændingslitteraturens forfriskende fart.

WWW.SKAK.DK

LÆS Giver overblikket. Fra lokale små turneringer, for eksempel i min gamle klub Skødstrup, til Magnus Carlsen og verdensstjernernes højt betalte dyster.

WWW.JN.FO

LÆS Færøsk nyhedsside. Vedligeholder mit færøske og fortæller løst og fast om livets gang i Sandavåg og omegn.

Lars Bøgh Vinther

Journalist
Værnsfælles Forsvarskommando

” Hvor går man hen med de ting, der måske er lidt grimme?”

Mette
hustru

tyder noget. Både i familien og udenfor. Det er selvfølgelig også svært at være alene. Der er alle de der små samtaler i hverdagen, som man ikke registrerer som samtaler, før de er væk. Pludselig opdager jeg, at jeg ikke har snakket med andre end kollegaer i en uge, fortæller hun. - Jeg har heldigvis en masse gode veninder, som jeg så kan få snakket med. Jeg sørger for at have et ret tæt program. Derfor har vi en fælles kalender, så han kan følge med i, hvad jeg laver. På den måde kan han spørge ind til min hverdag, når vi snakker sammen. Det giver mere hverdagssnak.

Hårdt med korte hjemmeperioder

Peter Willemoes' besætning er lige nu i gang med et års uddannelse ved den engelske flådeskole FOST. Det betyder, at Kim er meget væk hjemmefra i både kortere og længere perioder. Det giver en anden type udfordringer end udsendelse til eksempelvis Syrien.

- Det er hårdt, når hjemmeperioderne er korte. Hvis man er i en lejr, så får man på et tidspunkt lejrkuller. Det gør man også på et skib - måske endnu mere. Det tager tid at lande, når man kommer hjem. Hvis Kim kun er hjemme i en kort periode, inden han skal af sted igen, så er det for kort tid til, at han kan nå at vænne sig til at være hjemme. Så kan han ikke sove, fordi der ikke er mørkt nok. Han vil måske gerne være i fred, men jeg vil gerne være tæt på. Så hvis han kun er hjemme i få dage, så prøver han, at tage tjeneste på skibet uden at komme hjem,

fortæller Mette Olsen.

Selvom der er mange afsavn forbundet med at være gift med en sømand, så gør Kims job som sanit, at det er nemmere for Mette, at hun i perioder ikke ser sin mand. - Jeg er pavestolt af ham. Jeg tror, det gør det nemmere, at han har den funktion, han har. Hvis han var elektriker, så ville jeg måske tænke, at han også kunne være det herhjemme. Jeg har også selv valgt et job, hvor jeg gør en forskel for nogen. Så det betyder meget for mig, at det han laver giver mening. Og hvis han skulle lave det samme hjemme, så ville han køre ambulance, og så ville han heller ikke være hjemme, siger Mette Olsen.

Starter pårørendenetværk

Mette Olsen oplevede, at da Kim blev operativ igen efter at have været på Holmen, ville hun gerne have haft nogen at kunne dele sine tanker og frustrationer med. Derfor er hun gået i gang med at skabe et pårørendenetværk i Søværnet.

- Ideen opstod af den her frustration over, at jeg ikke havde noget sted at gå hen med mine frustrationer. For hvor går man hen med de ting, der måske er lidt grimme? For eksempel hvis Kim ikke kom hjem til min fødselsdag, og jeg blev irriteret på ham over, at han var ude at sejle i stedet for at være hos mig. Det ville være rart, hvis jeg havde et telefonnummer på en, der var i samme situation som mig, som jeg kunne kontakte og snakke om det ting, siger hun. ■

Mette

Mette er 31 år gammel, de har ingen fælles børn, men Kim har to voksne børn fra et tidligere ægteskab. Hun er uddannet lærer og underviser og vejleder læsesvage unge på uddannelseshjælp i dansk og matematik. Parret har kendt hinanden i fire år, og de blev gift i Holmens Kirke i august 2014.

FORSVARET.TV

ALLETIDERS
FORSVAR
I LEVENDE BILLEDER

PRIVATE BIDRAGER TIL ARKIVET

Mediearkivet hos Forsvaret.tv modtager jævnligt private filmoptagelser fra militære aktiviteter. På grund af knappe ressourcer bliver de dog sjældent klar fra den ene dag til den anden.

AF THORBJØRN FORSBERG / VFK

PRIVATVIDEO

Elektronik, der kan optage video, er nærmest blevet hvermandseje. De fleste mobiltelefoner og tablets har indbygget et videokamera, og det er derfor blevet meget almindeligt, at der findes digitale privatoptagelser fra arbejdet i Forsvaret.

Tidligere var det knapt så almindeligt med video fra soldaternes verden, men der findes trods alt stadig en del. En god portion af disse er allerede offentligt tilgængelige på forsvaret.tv.

- Vi får løbende en del henvendelser, hvor

folk tilbyder privatoptagelser fra udstationer, togter og så videre. Det er vi meget glade for, men at nå så vidt, som til at vi faktisk bruger det i indslag eller på forsvaret.tv, har lange udsigter, forklarer Palle Bøgelund Petterson fra mediearkivet ved Værnsfælles Forsvarskommando.

Handler om ressourcer

Forklaringen på de lange udsigter skal findes i de begrænsede midler, der er til rådighed. - Der er simpelthen ikke ressourcer til at gøre det klar. Som tingene ser ud nu, tager vi med tak imod optagelserne, men det vil som regel tage en rum tid, inden de kan bli-

ve brugt eller offentliggjort på forsvaret.tv - med mindre det er helt ekstraordinært materiale, siger Palle Bøgelund Petterson. Han tilføjer:

- At klippe materialet til, så det kan bruges, kræver megen tid, for vi skal blandt andet sikre os, at det ikke udstiller nogen på en måde, som de ikke ønsker. Den tid har vi desværre ikke til rådighed nu.

Proceduren er, at materialet bliver digitaliseret, og derefter indsluser Palle Bøgelund Petterson det i arkivet. I løbet af maj måned vil der således være flere private film at finde på forsvaret.tv, blandt andet optagelser af den tidligere statsminister Jens

Otto Krag og hans kone, skuespillerinden Helle Virkner, i Grønland i 1966.

- Det er helt unikke optagelser, som ikke har været offentliggjort før. Der kommer også til at være andre helt særlige film, blandt andet af u-båden Støren og inspektionsskibet Diana på togt, fortæller Palle Bøgelund Petterson.

Hvis du ligger inde med videoklip, som har relevans for Forsvaret - enten i digitalt format eller på bånd - kan du dele dem med Palle Bøgelund Petterson. Han kan kontaktes på e-mail: vfk-l-komko3@mil.dk. På den måde er du med til at nuancere det danske forsvars historie. ■

KOMMENTAR

På rejse med HR

I starten af februar var jeg med en lille delegation af folk fra Departementet og Personalestyrelsen på en rundtur over et par dage til fem tjenestesteder i Jylland. Rundturen havde til formål at høre om erfaringer og konkrete udfordringer med HR-relaterede emner "fra hestens egen mund". Vi besøgte 1. eskadre i Frederikshavn, Helicopter Wing i Karup, Hærens Sergentskole i Varde, Hærens Kamp- og Ildstøtcenter i Oksbøl og Danske Division i Haderslev.

Vi talte med cheferne ved de besøgte tjenestesteder, og vi havde også bedt om at møde lokale repræsentanter for de faglige organisationer for at komme hele vejen rundt om eventuelle udfordringer. Selvom vi ikke havde en specifik dagsorden, gik mange emner igen ved de fem tjenestesteder, nemlig bemandingssystemet, rotation mellem tjenestesteder og stillinger, rekruttering til ledige stillinger, kompetenceudvikling ved siden af havende tjeneste, udfordringer med rekruttering af yngre officerer til tyderområder og fastholdelse af faglærte.

Vi blev mødt med stor åbenhed og imødekommenhed alle vegne. Vi havde lagt op til, at det skulle være drøftelser "uden filter" for at give et så virkelighedsnært billede af vilkårene på de geografisk udfordrede tjenestesteder som muligt. Og det er da også min oplevelse, at der ikke blev pyntet på budskaberne undervejs. I den forbindelse var det glædeligt, at vi ikke kun hørte om udfordringer, men også om succeshistorier – særligt om bemandingssystemet og det øgede chefsansvar, og positive erfaringer på sergentskolen med sergentelever på SU. Jeg fik indtryk af, at de nye frihedsgrader i HR-strategien bliver anvendt på en både kreativ og meningsfuld måde. Og det er jo lige præcis det, der er hensigten: At det skal give størst mulig mening i den lokale kontekst.

Indtrykkene fra rundturen dannede baggrund for flere af de emner, vi tog op på den årlige HR-konference (læs om den på side 20) i slutningen af april, og vi arbejder videre med at analysere og bearbejde de input, som vi blev præsenteret for. Nogle opgaver undersøges ved Departementet, og andre ved Forsvarsministeriets Personalestyrelse og Værnsfælles Forsvarskommando.

Personligt fik jeg et stort udbytte af rundturen. Det er min erfaring, at det er lærerigt og nyttigt jævnlige at komme ud og tale med de spidse ender af systemet. Det er med til at give et nuanceret billede af virkeligheden ved de enheder, der varetager kerneproduktionen i Forsvaret. Det er derfor ikke sidste gang, at jeg tager en tur på de jyske landeveje i et af Forsvarets køretøjer.

Laila Reenberg

chef, Koncernpersonale og Administrationsafdelingen

Departementet

STAFETTEN

Ved du, hvad dine kollegaer i hele Forsvaret laver? I Stafetten stiller vi spørgsmål om dit job, og du sender stafetten videre.

LOADMASTEREN HAR STYR PÅ LASTEN

En loadmaster skal sørge for, at flyet er læsset på den helt rigtige måde, uanset om der er tale om gods eller personel. Men det er også loadmasterens opgave at servere mad og drikkevarer for kongelige, ministre og generaler, når der flyves med VIP.

AF CHARLOTTE JANSEN / VFK

HERCULES

Et Hercules-fly kan lastes med op til 22 tons gods eller personel. Hvis det altså er lastet korrekt. Det er loadmasteren, der har ansvaret for at vurdere, om lasten er placeret optimalt, og der er flere hensyn at tage.

- Vi laver nogle beregninger for at sikre os, at alt er placeret korrekt. Her skal der blandt andet tages hensyn til flyets tyngdepunkt, hvor meget vingerne kan holde til, og hvor meget brændstof der er på flyet, siger seniorsergent Ole, der er loadmaster på flyveåbnets C-130J Hercules-fly.

Men loadmasteren har ikke kun ansvaret for fordelingen af gods og personel. Det er også ham, der skal sørge for, at der kun er tilladt gods ombord. Farligt gods kræver nemlig særlig tilfaldelse.

- Vi flyver med mange forskellige slags gods, og vi tjekker, om der er noget, der ikke må være der. Det kan være farligt gods som eksempelvis benzin, men vi kan jo heller ikke bare tage en sportsvogn med hjem fra USA, siger Ole.

Spørgsmålet

Hvad laver en loadmaster på et Hercules fly?

Først flymekaniker, så loadmaster

Der er som oftest to loadmasterer ombord på et Hercules-fly. Den ene holder til i cockpittet, hvor han assisterer piloterne med forskelligt forefaldende arbejde som radiokald og bestilling af brændstof. Den anden er bagest i flyet, hvor han hele tiden holder øje med, at der er styr på gods og passagerer.

En forudsætning for at blive loadmaster er, at man er uddannet flymekaniker. Det er ikke loadmasterens opgave at foretage reparationer på flyet, men han skal kunne servicere flyet med mindre og rutinemæssige opgaver som at tanke brændstof, hælde olie på eller måle dæktryk.

Loadmasteren er også purser

Når kongelige, ministre og generaler skal flyves til

eller fra steder med unormale forhold, foregår det ofte med Hercules-fly. Og når VIP-passagererne skal serviceres, er det loadmasterens opgave at sørge for, at de har, hvad de skal bruge.

- Vi kan som regel godt klare den opgave også, men hvis det er en person, der kræver fuld forplejning, har vi en ekstra loadmaster med, siger Ole.

Ole er ikke i tvivl om, hvad det er, han sætter mest pris på i sit arbejde. Også selvom det har omkostninger på hjemmefronten.

- Det bedste og det værste ved mit job er det samme. Jeg kommer ud i verden og møder spændende mennesker, men med 150-200 rejsedage om året betyder det også, at jeg er meget væk fra familien, siger Ole. ■

Det bedste og det værste ved mit job er det samme. Jeg kommer ud i verden og møder spændende mennesker, men med 150-200 rejsedage om året betyder det også, at jeg er meget væk fra familien, siger Ole. Han er loadmaster på Flyveåbnets C-130J Hercules transportfly. Foto: Flyveåbnets Fototjeneste

OLE SPØRGER: HVAD LAVER EN EFTERRETNINGSMAND?

Knas i kærligheden

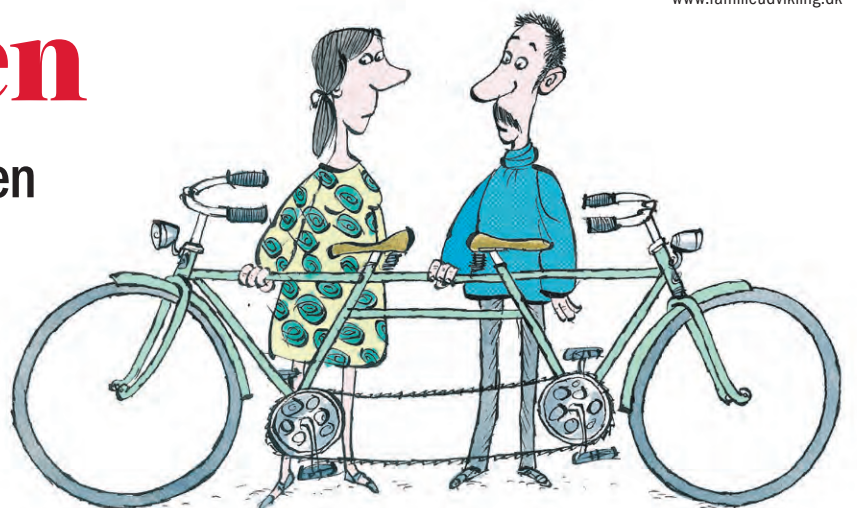
Tag på parforholdskursus og hold liv i kærligheden

Kurset er for ansatte og tidligere ansatte veteraner, og det er gratis at deltage og finder sted fra 12.-14. juni.

Tilmelding til kurset sker efter først til mølle-princippet hos Laila Dahl på vetc-soc011@mil.dk eller telefon 7216 3273.

Sidste frist er 29. maj.

PROFILER

FRA NEW YORK TIL NORDJYLLAND

OBERST
MICHAEL W. HYLDGAARD

50 år gammel og har bl.a. arbejdet i Forsvarsministeriet, været chef for Jægerkorpset og senest militærrådgiver ved Danmarks FN-mission i New York.

Han er uddannet Jægersoldat i 1993 og har bl.a. været udsendt til Bosnien og Afghanistan.

Michael Hyldgaard er tidligere chef for Jægerkorpset og har i de seneste fem år arbejdet som militærrådgiver ved den danske repræsentation i FN. Den 1. april blev han udnævnt til oberst og tiltrådte som stabschef i Specialoperationskommandoen.

AF KENNETH STARKOV / SOKOM

SPECIALSTYRKER

- Der venter mange opgaver forude for den nye kommando. Forligsteksten foreskriver, at vi skal styrke og øge Danmarks specialoperationskapacitet. Samtidig skal specialoperationsstyrkerne skifte fokus fra taktisk til strategisk niveau, og det gør vi blandt andet ved at opstille et operativt hovedkvarter, som skal kunne indsætte og føre specialstyrker fra flere lande, fortæller Michael Hyldgaard. Han blev den 1. april ansat som stabschef i Specialoperationskommandoen (SOKOM), som har hjemme på Flyvestation Aalborg. Han tilføjer: - At styrke og øge Danmarks specialoperationskapacitet kræver selvfølgelig mere end et nyt operativt hovedkvarter. I den kommende periode skal vi og vores kolleger i

Værnsfælles Forsvarskommando, som SOKOM er en del af, og på Forsvarsakademiet analysere, hvordan vi kan videreudvikle den strategiske specialoperationskapacitet, så den bedst muligt styrker Forsvarets samlede værktøjskasse.

Korpsene overtages

I sit tidligere job havde Michael Hyldgaard ofte opgaver af strategisk betydning for Danmark. Han var med til at sikre, at den danske generalmajor Michael Løllegaard blev udpeget som styrkechef for FN's 9.000 mand store fredsbevarende styrke i Mali, og kontrasterne til den nye hverdag i Specialoperationskommandoens stab kan derfor synes store. - Blandt de vigtigste opgaver for staben her og nu er at gøre klar til at overtage Frømandskorpset og Jægerkorpset. Vi skal skabe et godt fundament for deres aktiviteter, lige som de operative kommandoer gjorde det, inden SOKOM blev oprettet. Det gør vi i tæt dialog med alle parter, siger Michael Hyldgaard. - Samtidig skal staben opbygge et effektivt samarbejde med vores kollegaer i Værnsfælles Forsvarskommando og Forsvarsministeriets Departement og øvrige styrelser. Det gør vi gennem en grundig intern sagsbehandleruddannelse samt en tæt dialog med vores samarbejdspartnere. Alle har taget vel imod

os og har stået klar med de erfaringer, som er oparbejdet gennem mange år, og det lover godt for fremtiden, uddyber Michael Hyldgaard.

Opbygning er i gang

Staben i Specialoperationskommandoen er stadig under opbygning. Ud over stabschefen voksede den med yderligere seks medarbejdere den 1. april 2015 og består nu af 26 personer fra hele Forsvaret. To sagde endda farvel til en karriere i det civile for at vende tilbage til den nye kommando.

Den næste rekrutteringsbølge begynder meget snart, fortæller Hyldgaard, som lover en spændende og afvekslende tjeneste med fantastiske kollegaer under den nordjyske himmel. - Vi har brug for kollegaer med spe-

cialoperationsbaggrund fra både Frømandskorpset og Jægerkorpset, men vi prioriterer at ansætte fra hele Forsvaret, for vi har behov for en bred vifte af kompetencer, fortæller stabschefen.

- Jeg har glædet mig meget til at komme i gang med arbejdet. Jeg har været væk fra Forsvarets maskinrum i fem år og lærer nye ting om det nye forsvar hver dag. Det er udfordrende, spændende og utroligt motiverende. I den sidste ende vil vi alle sammen gerne være med til at gøre en forskel for vores soldater og for Danmark som nation, fastslår Michael Hyldgaard. ■

KOMMENTAR

Flyvere præger operationer

I forbindelse med krigen i Irak deltager Flyvevåbnets Expeditionary Air Staff, EAS, for første gang med et samlet bidrag i sin kerneopgave, som er planlægning og styring af luftoperationer. Min egen deltagelse startede tilbage i slutningen af oktober, hvor vi fik første varsel om, at en udsendelse stod lige for døren. Det skulle dog vise sig, at det fem mand store hold skulle vente lidt længere, da tilladelserne til at arbejde i Qatar lod vente på sig. Efter nytår var vi efterhånden ved at opgive håbet - men som det ofte sker, går tingene hurtigt i sidste øjeblik, og inden vi fik set os om, stod vi på Al Udeid Air Base i Qatar, klar til at arbejde i Combined Air Operations Center, CAOC.

Udtrykket "en plan holder kun til første møde med fjenden" skulle vise sig stadig at være kloge ord. Allerede på førstedagen blev vi nødt til at justere vores arbejde, da denne CAOCs ansvarsområde indeholder lande, som vores mandat ikke dækker. Blandt andet blev min egen stilling ændret. Jeg skulle have arbejdet i Current Operations, men fik i stedet en stilling i Combat Plans som Combat Airspace Manager. Der er dog ikke den store forskel på de to stillinger; i stedet for at udføre "live-operationer", planlægger jeg luftrum for fremtidige missioner. Det indebærer blandt andet at separere civil flytrafik fra militær aktivitet.

På trods af at vi er et lille bidrag, har vi gode muligheder for at præge operationerne med vores erfaringer og viden. Vi er fordelt i forskellige sektioner i hovedkvarteret, hvor vi med vores baggrund i EAS og den danske tilgang til tingene er gode til at forstå helheden og til at støtte på tværs i organisationen.

Foruden mig selv arbejder to personer i Strategy Division, hvor de er med til at udarbejde en daglig anbefaling for den taktiske planlægning. Det vil sige, at de giver retningslinjer for, hvilke opgaver flyene skal løse. Dernæst har vi en medarbejder, som sørger for at beskrive de særlige vilkår i operationsområdet, så alle de flyvende enheder arbejder ud fra samme regelsæt. Til sidst har vi en medarbejder, der hjælper med den aktuelle flyplanlægning. Med det store antal missioner, CAOC dagligt planlægger, skal vi for eksempel bruge meget brændstof i luften, og det kan være noget af en udfordring. Det sidste sted, man ønsker at løbe tør for brændstof, er over fjendens område.

Arbejdet fortsætter, og dagene begynder så småt at flyde sammen. Men sammenholdet bliver stærkere, og vores netværk med de andre lande vokser proportionalt med tiden.

Tim
kaptajn

MED ANDRE ØJNE

PHOTO: MORTEN FREDSLUND

SAGT & SKREVET OM FORSVARET

Job til krigsveteraner skal belønnes

- Vi skylder de unge mænd og kvinder, som vi sender ud i landets tjeneste, at vi tager godt imod dem, når de kommer hjem igen. Det har Danmark historisk været ringe til.

Lars Løkke Rasmussen, formand for Venstre, som har foreslået at give virksomheder en økonomisk belønning for at ansætte krigsveteraner.

Forsvaret har skrot for over en halv milliard kroner

- Når vier oppe i den størrelsesorden, som gør sig gældende her, er der tale om betydelige ekstraomkostninger i drift af lagre, som Forsvaret kunne have undgået.

Kim Sundtoft Hald, lektor på CBS og ekspert i lagerstyring, kommenterer på en Rigsrevisionsberetning om Forsvarets lagersstyring. Af den fremgår det, at Forsvaret har udfaset materiel til en samlet værdi af cirka 610 mio. kroner på lager.

Kløften mellem hjul og bæltter bliver mindre

- Fireaksel-styring forøger mobiliteten i terræn, så køretøjet for eksempel kan vende på meget mindre plads. Det er ikke pivot steering som på et bæltkøretøj, men når man kører i sand eller hårdt terræn, hjælper det til at gøre køretøjet mere mobilt.

Christian Schulz, chef for enheden for hjulkøretøjer hos GDELS i Schweiz. Denne virksomhed står bag vinderen af den danske PMV-konkurrence, hjulkøretøjet Piranha V.

Klar til et liv i uniform

- Formålet med Force-linjen er, at gøre dem klar til et liv i uniform. Det kan være i forsvaret, men også i politiet, brandvæsenet eller noget helt andet. Den minder meget om en almindelig HF.

Torben Frank Petersen, lærer ved Viborg Gymnasium og HF, der forklarer formålet med skolens særlige "Force-linje".

Henrik Herold

Stødte første gang på en klapperslange som barn, da hans far var udstationeret til Texas som officer. Henrik ville have den med hjem, men fik ikke lov.

Er en passioneret jæger og har blandt andet monteret lydtdæmper på sin jagtriffel.

Har gemt to ting fra sin soldatertid: Officerssablens samt et askebæger med tre kaptajnsstjerner og indgraveringen "Forsvarets Ejendom".

Har de seneste fire-fem år kørt Toyota Landcruiser.

Har, trods sin daglige færden i Randers Regnskovs tropiske klima blandt 100-vis af krybdyr, stadig 8-10 slager i terrarier på privatadressen.

Kompagnichefen byggede en regnskov

En officersuddannelse var, hvad Henrik Herold havde med i rygsækken, da han forlod Forsvaret for at realisere sin livsdrøm og byggede en tropisk regnskov op fra bunden midt i Randers.

AF MORTEN FREDSLUND / VFK

DIREKTØR

To kvinder med en barnevogn, to bedsteforældre med en lille pige i pink flyverdragt og et forelsket par i 30'erne syner ikke meget foran de tre-fire meter høje, automatiske skydedøre til Randers Regnskov denne fredag morgen. Men tag ikke fejl. Hvert år besøger mellem 250.000 og 300.000 gæster de tre kupler, der er proppet med eksotiske dyr og planter, og som siden 1996 har været ét af de mest markante kendetegn for Randers by.

- Da de lokale politikere gav grønt lys til projektet med Rander Regnskov, fik jeg beskeden via en klodset satellittelefon fra Kroatien, hvor jeg var udsendt som ingeniørofficer, fortæller Henrik Herold, der er direktør for den populære ZOO på kanten af Gudenåen.

Skelsættende epoke

Henrik Herold var den første udsendte officer fra Ingeniørregimentet i Randers til missionen DANBAT/UNPROFOR. Det var på Hold 3, og ZOO-direktøren husker tiden som en skelsættende epoke i sit liv.

- Der var jo stadig krig dernede, og ens sanser var derfor skærpet fra dag ét. Man er ligesom alert på en anden måde, når man risikerer at blive skudt efter. Men der var også tid til refleksion, og udsendelsen gav mig svar på en række grundlæggende spørgsmål, jeg havde stillet mig selv i forhold til det at være soldat og officer, fortæller Henrik Herold og uddyber:

- Eksempelvis: Hvad sker der, hvis jeg bliver skudt på? Kan jeg holde til det? Og hvordan er det at være soldat 24 timer i døgn, som man jo er, når man udsendt? Men udsendelsen overbeviste mig om, at officersgerningen var det rigtige valg. Især blev det i Kroatien tydeliggjort, at jeg var omgivet af superdygtige og professionelle kolleger, som

jeg kunne stole på i tykt og tyndt. Og hvis projektet med regnskoven ikke var kommet forbi, ja så havde jeg uden tvivl stadig været officer i Forsvaret.

Mini-zoo bag pre-faben

Men der kom en regnskov forbi. Henrik Herold havde helt tilbage fra midten af 1980'erne været involveret i planerne om at bygge en regnskov, som skulle give Randers et trækplaster, der rakte længere ud end Randersugen og den laks, de handsker, de reb og kønne blondiner, som byen var kendt for. - Jeg har altid været bidt af naturen og kan fascineres af alle dyr og planter. Men mit hjerte banker alligevel nok mest for krybdyr og slanger. Under udsendelsen til Kroatien byggede jeg min egen lille zoo med lidt slanger og kryb bag pre-faben. Det er noget, som kollegerne fra dengang husker stadigvæk, griner Henrik Herold og tilføjer: - Så da jeg fik muligheden for at stå i spidsen for det her kæmpe projekt med Randers Regnskov, ja da kunne jeg selvfølgelig ikke sige nej.

Et kompagni i regnskoven

Allerede som 19-årig aftjente Henrik Herold sin værnepligt ved Borholms Værn. Han blev sergent ved artilleriet og efter officersskolen valgte han Ingeniørtropperne i Randers som fast tjenestested frem til 1994. Da var han kompagnichef, men søgte tre års orlov for at kaste sig over regnskovsprojektet. Og her har han været lige siden. - Jeg har ikke nogen uddannelse i administration, HR eller økonomi. Derimod har jeg sørget for at ansætte dygtige medarbejdere, der kan de ting. Som ingeniørofficer uddelegerer man også altid detailopgaverne til dem, der har kompetencerne, og jeg har selvfølgelig taget min ledelsesuddannelse og -erfaring med fra Forsvaret. Konkret handler det især om den hands-on approach i forhold til ledelse, som man lærer

og praktiserer i Forsvaret fra det øjeblik, du bliver gruppefører og hele vejen op gennem karrieren. Man er tæt på sine medarbejdere, man kender hinanden på godt og ondt, man taler sammen, og man får tingene gjort. På engelsk hedder det leadership, siger Henrik Herold.

Obersttonen kommer frem

Randers Regnskov har i dag omkring 100 ansatte, og de tre hvide kupler holder åbent alle dage året rundt. Og Henrik Herold ynder at sammenligne organisationen af sin virksomhed med et kompagni eller et hold soldater udsendt i mission.

- Jeg har en administration, i Forsvaret det, man kalder en kommandodeling, jeg har et driftselement med folk, der kan bore huller, save og svejse, i forsvaret en CAMP-sektion, og jeg har en sektion med lærere og underviserne, der svarer til mine instruktører i kompagniet. Vi har også en kantine og cafeteria, der leverer maden, og det eneste vi mangler for at kunne være helt selvklørende er en læge og en sygeplejerske, siger Henrik Herold og tilføjer: - Medarbejderne griner da også lidt ad mig nu og da, og siger der går lidt oberst i mig, når tingene spidser til. I Forsvaret er det jo meget udtalt, at det er chefen, der suverænt træffer de vigtige beslutninger. Og hvis vi her i regnskoven eksempelvis kommer under pres, kan jeg stadig finde på at tage teten og proklamere "Jeg vil...", som jo er en udtryksform, man lærer allerede på sergentskolen. Det er er dog en lidt atypisk frase herude i det civile, hvor man typisk bruger "vi" og går mere blødt til værks og siger "Skal vi ikke gøre det sådan eller sådan..."

Et brat jobskifte

Hvis man googler Henrik Herold, er man ikke i tvivl om, at han har en fortid som officer i Forsvaret. Det mærkat har han ikke noget imod bliver hæftet på hans tid-

ligere metier.

- Jamen jeg er da stolt af at have været soldat. Og organisationen af en militær enhed og en civil virksomhed er ikke så forskellig endda. Så da jeg skulle bygge virksomheden her, tog jeg de rammer med, jeg kendte til i forvejen. Men der er også forskelligheder. Da jeg forlod Forsvaret var det med et brat skifte til det private erhvervsliv, hvor jeg hurtigt skulle vænne mig til det nye parameter, at der også skal penge i kassen. Den dimension er hele tiden til stede, og den skal man vænne sig til, når man skifter et officersjob ud med en direktørpost i det private.

5-punktsbefaling i brug

Da Henrik Herolds orlov fra Forsvaret udløb, blev han reserveofficer. Siden har han desuden været engageret i en række organisationer med rod i Forsvaret, eksempelvis InterForce. Han var også manden, der indledningsvis stod bag de Kryb&Kravl-kurser, som Randers Regnskov gennemfører for soldater, der udstationeres til steder, hvor de risikerer at støde på artsfæller til de krybdyr og slanger, som findes i terrarierne i Randers største turistattraktion. På kurserne lærer soldaterne blandt andet, hvilke dyr der er farlige, og hvilke forholdsregler man skal tage overfor bid og stik ect.

På spørgsmålet om, hvorvidt den 55-årige zoo-direktør af og til savner jobbet i Forsvaret, svarer Henrik Herold:

- I Randers Regnskov har vi konstant nye projekter i støbeskeen, og jeg har simpelthen ikke haft tid til at savne Forsvaret. Men det gipper da stadig i mig, når man sender soldater af sted til en ny mission. Det der med at rejse ud til det ukendte er jo en slags eventyr - sådan tror jeg, de fleste soldater har det. Og jeg bruger skam stadig principperne i 5-punktsbefalingen, når vi kaster os ud i nye projekter eller større evalueringer, så personligt vil jeg altid føle mig som soldat med stort S. ■

7

” Det er vigtigt, at samfundet anerkender veteranerne, og at vi samtidig har en ubureaukratisk og fleksibel tilgang til deres behov.

MJ NIELS ELLEHØJ PEDERSEN, FORSVARSAKADEMIET

” At den bliver prioriteret højt og gennemføres koordineret i alle dele af samfundet. Det skylder vi dem.

CHRISTIAN A.H. NEERDAL, MAJOR OG SEKTIONSCHEF, FORSVARSMINISTERIETS EJENDOMSSTYRELSE

INDSATSEN FOR DE SKADEDE VETERANER

Undersøgelser viser, at over 80 procent af Forsvarets udsendte vender hjem uden eller med ganske få psykiske reaktioner på deres oplevelser. Det betyder samtidig, at op mod 20 procent mærker eftervirkninger, som i nogle tilfælde kan være alvorlige og sågar invaliderende. Hertil kommer de fysisk skadede veteraner.

En hel del tiltag er allerede gjort, men hvad synes du, er det vigtigste at gøre for vores veteraner?

” At vi håndterer de skadede veteraners problemer, og skaber grundlag for, at deres fremtid bliver så god som muligt, uanset om de bliver i Forsvaret eller ej.

ANDERS M. PEDERSEN, OBERST, CHEF FOR KAPACITETSANSVARLIG LAND

” Alle muligheder i veteranpolitikken skal benyttes til at bistå skadede veteraner til at få et meningsfuldt og produktivt liv efter tjenesten i Forsvaret.

ESBEN REESE-PETERSEN, MAJOR, FORSVARSMINISTERIETS PERSONALESTYRELSE

” At veteranerne får snakket med nogen, der kan relatere til deres situation.

EMIL MUNK JENSEN, HESTKONSTABELELEV, GARDEHUSARREGIMENTET, OPKLARINGSBATALJONEN

HVAD ER VIGTIGST I INDSATSEN FOR FORSVARETS SKADEDE VETERANER?

”

I hvert nummer af Forsvarsavisen beder vi syv ansatte i forsvaret om at forholde sig til det samme spørgsmål. Vi spørger ansatte i hele Forsvaret, soldater såvel som civile.

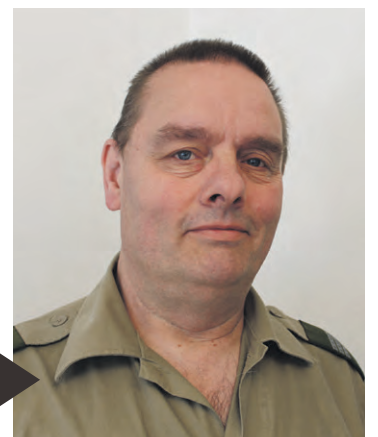
” At de får den anerkendelse, de fortjener, og at vi fortsat støtter dem. Om muligt endnu mere.

ANDERS ELGAARD, ORLOGSKAPTJAIN, TAC SØVÆRNETS CENTER FOR TAKTIK

” Det vigtigste er, at vi er i stand til at hjælpe veteranerne og de pårørende med at få det bedre.

JOHN HØJ, OKS-1 VETERANCENTRET

Bliv ven med forsvaret på **Facebook**.....

PLANET STRUKT ET TEGNESERIEUNIVERS AF DEN ANDEN VERDEN

JEG STÅR HER MED EN RAPPORT OM, AT DET DANSKE FORSVAR HAR OPARBEJDET ET LAGER AF 16.000 SÅKALDTE "BH'ER"...

HMM... JEG ER FAKTISK IKKE SIKKER

UNDSKYLD, JEG AFBRYDER - MEN JEG HAR ET LAGER AF 16.000 DOBBELT-BOMBER DER STÅR UDE OG RUSTER I REGNEN....

DET MÅ VÆRE VIGTIGT! - HVAD ER EN "BH"??

BOMBE-HÆTTER! SELVFLGELIG...